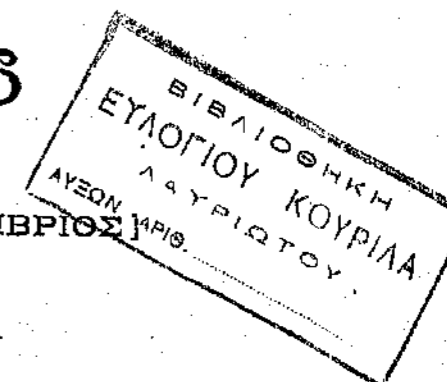

ΕΣΤΙΑ

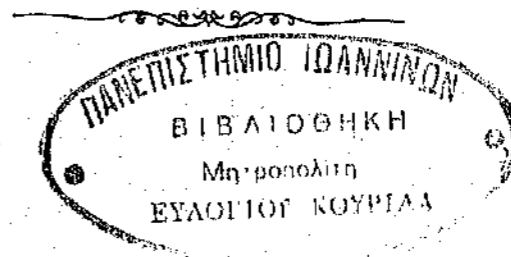
ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ

1885

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον τῆς Ἐστίας: Ἐπὶ τῆς οἴκου Σκαδίου, ἀριθ. 32.

1885

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος εικοστός.

Ευδόκησις Ἰημεῖα: Ἐν Ἐλλάδι σφ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σφ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦσι ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστη ἔτος καὶ εἰς ἰσότητι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 22.

8 Δεκεμβρίου 1885

ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ

[Συνέχεια τῆς προηγούμενου φύλλου.]

Τὸ γεῦμα δὲν ἦτο πολυτελές ἀλλ' ὀρεκτικώτατον καὶ ἐντελές καθ' ὅλα. Ἄλλὰ ποῖον θέληγητρον εἶχε δι' ἐμέ, ἀφοῦ ἐκείνη μόλις τρεῖς τίσσαρας λόγους μοὶ ἀπέτεινε, ἀπλᾶς φιλοφρονήσεις περιποιητικῆς οἰκοδεσποίνης;

Ὁμολογουμένως εἶχον ὄρεξιν ἀρετὴν καὶ ὁ κ. Ἀναστάσιος δὲν ἐπῆγεν ὀπίσω, ἀλλ' ἡ κόρη του, ὀλίγον μόνον ἔτρωγε, ὥστε τάνησυχά βλέμματα τοῦ πατρὸς προσηλώθησαν τέλος ἐπ' αὐτῆς.

— Τί ἔχεις ἀπόψε; ἔχασες ὅλην τὴν διάθεσίν σου καὶ οὐτε ὄρεξιν δὲν ἔχεις ἐσὺ ἢ πάντοτε πεινασμένη.

— Τίποτε μοῦ πονεῖ τὸ κεφάλι μου ὀλίγον, ἀπῆντησε μελαγχολικῶς.

Ὁ κ. Ἀναστάσιος ἔλαβεν ἀνήσυχος τὴν χεῖρά της.

— Καλὲ δὲν βαρύνεσθε, εἶπε βεβαιωμένως μειδιῶσα, δὲν ἔχω πυρετόν· εἶνε ἡ συνειθισμένη μου ἡμικρανία. Τὸ πρωὶ θὰ ἔχη περάσει.

Ἡ θέσις μου ἦτο ἀξιολύπητος. Νὰ δεῖξω κ' ἐγὼ ὅτι πιστεύω εἰς τὴν φαντασιώδη αὐτὴν ἀδιαιθεσίαν; ἦτο ὑποκρισία φανερά ἀπέναντί της καὶ ἠδύνατο νὰ παρεξηγήσῃ καὶ αὐτήν. Προσεπάθησα νὰ συναντήσω τὸ βλέμμα της, ἐν ἀναγνώσει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ὅλην τὴν μετανοϊάν μου καὶ τὴν λύπην μου, ἀλλ' ἀπέφυγεν ἐπιμόνως νὰ ἴδῃ πρὸς ἐμέ. Κατήντησα νὰ παίξω τὸ ἀπαθὲς πρόσωπον ἡλιθίου.

Μόλις ἐτελειώσαμεν τὸ γεῦμα, ἡ Ἀμαρυλλίς ἐσηκώθη:

— Μὲ συγχωρεῖτε καλὴ, εἶπε πρὸς ἐμέ καὶ ἡ φωνὴ της ἔκρυπτε μικρὸν παράπονον, θὰ σὰς ἀφήσω, πρέπει νὰ ἡσυχάσω τὸ κεφάλι μου εἶνε ἀνυπόφορον. Καληνύκτα σας.

Μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἄψυχον, ξηρὰν καὶ ἤγεισε τὴν ἐδικήν μου μόνον διὰ τοῦ ἄκρου τῶν δακτύλων, ἐνῶ ἐγὼ ἐψιθύριζα: περαστικά... δὲν ἐνθυμούμαι τίνα κοινοτοπίαν.

Ἐπίομεν δύο τρία ποτήρια μοσχάτου οἴνου μὲ

τὸν κ. Ἀναστάσιον καθήμενον εἰς τὴν ἐξώστην ἀπέναντι τῆς σελήνης. Δὲν ἐβλέπα τὴν ὄραν νὰ φύγω. Μετ' ὀλίγον παρεκάλεσα νὰ μοὶ ἐτοιμάσουν τὸν ἵππον μου, καὶ εὐτυχῶς ἡ γείτων μου δὲν ἐδοκίμασε νὰ με κρατήσῃ· μόνον μοῦ εἶπεν:

— Ὅσον δι' ἀσφάλειαν ἡμπορεῖ κάνεις νὰ γυρίξῃ ἄσπλος ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὰ δάση, ὥστε μὴ ἔχετε κάμμλιαν ἀνησυχίαν. Θὰ σὰς δώσω ἄλλως καὶ τὸν ἀγροφύλακά μου μαζί, μόνον διὰ νὰ μὴ χάσετε τὸν δρόμον.

— Καλὲ, δὲν βαρύνεσαι; εἶπε τὸν δρόμον τὸν ἔξυρω, τί ἀνάγκη ν' ἀνησυχῆσωμεν τὸν ἄνθρωπον;

— Μπα! δουλειά του εἶνε νὰ γυρίξῃ τὴν νύκτα. Στζαμάτη, εἶπε πρὸς τὸν μικρὸν φουστανελλοφόρον· νὰ εἰπῆς τοῦ Καρανάσου νὰ πάῃ μαζί μὲ τὸν κύριον.

Ὅταν ἡτοιμάσθην νὰ φύγω καὶ ἠὲ χαρίστησα τὸν κ. Ἀναστάσιον διὰ τὰς περιποιήσεις του μοῦ εἶπε σφιγγαν τὴν χεῖρά μου:

— Ἐν εὐλοκνεῖς εἰμαι ἐνθουσιασμένος μαζί σας. Κρίμα ποῦ δὲν θὰ ἴδωθούμε αὔριον. Εἶνε σάββατον βλέπατε, καὶ πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὴν πόλιν. Ἔχω ἀπόλητον τὸ περυσινὸν σιτάρι καὶ πρέπει νὰ ἐτοιμάσω τὰς ἀποθήκας μου διὰ τὴν νέαν συγκομιδὴν. Ἴσως εὐρὼ ἀγοραστήν. Τὴν Κυριακὴν ἄλλως ἐρχετὴς τὸ πρωὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἰδικήν μας;

Καὶ ἐπειδὴ μὲ εἶδε διατάζοντα:

— Μὴ μὲ συνερίζεσθε ποῦ σὰς προσκαλῶ χωρὶς νὰ σὰς ἀποδώσω καὶ τὴν ἐπίσκεψιν, προσέθηκεν ἐδῶ δὲν φθάνει ἡ τυπικὴ ἐθιμοταξία, σὰς προσμένω!

Ἀνεχώρησα γοργῶς βαδίζων. Ὁ ἀγροφύλαξ μὲ ἠκολούθει. Μετ' ὀλίγον ἤμην κλεισμένος ἐδῶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

(Δύο τρία φύλλα τοῦ χάρτου εἰς τὸ μεταξὺ εἶνε τόσοσιν κακογραμμένα ὥστε δὲν κατορθώνω ν' ἀναγνώσω λέξιν.)

... Ἡ ἀπόφασίς μου εἶνε ἐριστικὴ τὴν Κυριακὴν καταβαίνω εἰς τὴν πόλιν, ἀφοῦ κάμω μίαν

τυπικήν επίσκεψιν εἰς τὸν κ. Ἀναστάσιον λέγον ὅτι εἶχα τηλεγράφημα ἀπὸ τὸν θεῖόν μου νὰ τελειώσω κἀτι ἐργασίας του ἐκεῖ. Μένω εἰς τὴν πόλιν μέχρι τῆς τετάρτης, πού θὰ περάσῃ τὸ ἀμπόλιον, καὶ φεύγω διὰ τὰς Ἀθήνας, γράφων ἐν γράμμα πρὸς τὸν γείτονά μου ὅτι δῆθεν ἀιρνούθα ἀνάγκη μὲ προσκαλεῖ καταπειγόντως νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πρωτεύουσάν. . .

Πῶς ἤρχισεν ἡ σημερινὴ ἡμέρα καὶ πῶς ἐτελειώσε! Ἐπαιζοῦ τὴν εὐτυχίαν μου ὡς χαρτοπαίκτης, ἐκέρδισα τόσα δι' ὀλίγας ὥρας καὶ πάλιν τὰ ἔχασα ὅλα διὰ μιᾶς. Κλείων τούς ὀφθαλμούς ἀναπολώ τόρα ἐν πρὸς ἐν ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια συνέβησαν συσσωρευμένα, συσσωματωμένα εἰς μίαν μόνον ἡμέραν· τόσα πολλά, ἀπροσδόκητα, γοητευτικά! Ὅσα φερν' ἡ ὥρα δὲν φέρνει ὁ χρόνος! Εἰς ποῖον ἄλλον ἢ εἰς ἐμὲ ἐφαρμόζεται τὸ δημῶδες αὐτὸ λόγιον;

Καὶ μέσα εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ σχέδια καὶ εἰς ὅλας τὰς σκέψεις μία γλυκεῖα μορφή πτερυγίζει καὶ δύο ὀφθαλμοὶ λαμπροὶ ὡς ἀστέρες νομίζω ὅτι φωτίζουν τὸ σκιερὸν μου δωμάτιον καὶ προσηλοῦνται ἐπιπληκτικοί, ἀπηνεῖς ἐπ' ἐμοῦ. . . Ὡς Ἀμαρυλλίς, διότι δὲν ἔχεις ἄλλο ὄνομα δι' ἐμὲ, Ἀμαρυλλίς, Νύμφη τῶν δασῶν, γόησσα! Ἦτο πεπωμένον λοιπὸν νὰ φύγω ἀπὸ τὸν κόσμον, νὰ ἔλθω ἐδῶ εἰς τὴν ἐρημίαν, διὰ νὰ ὑποστῶ τὴν διπλὴν τυραννίαν, πρῶτον τῆς μοναδικῆς ἀφελείας σου, τῆς ἀπαραμίλλου χάριτός σου καὶ ἐπειτα τῆς ἀγερέχου ὀργῆς σου. . . . »

Τὰ μετὰ ταῦτα φύλλα ἦσαν πλήρη παραλογισμοῦ ὁλοῦν κορυφωμένου, ὃν ἐδικαιολογεῖ ἄλλως τε ἡ ψυχολογικὴ τρικυμία τοῦ Στεφάνου ἐπισχυθεῖσα ὑπὸ τοῦ μωσχάτου οἴνου τοῦ κ. Ἀναστασίου, ὁστις δὲν διακρίνεται διὰ τὴν ἐλαφρότητά του.

Νομίζω γελοῖα τὰ ἐξ ἐφόδου αἰσθήματα, τὰ ὅποια ἀνάπτουν ἔξαφνα καὶ ἀναδίδουν φλόγας καὶ παράγουν κρότους ὡς τὰ πυροτεχνήματα, διὰ νὰ μεταβληθῶν μετ' ὀλίγον εἰς στάκτην. Ἄλλ' ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὠμολόγουν ἐνδομύχως ὅτι τὸ διὰ μιᾶς ἀναπτύχθην αἰσθημα τοῦ φίλου μου ἦτο δικαιολογημένον, ἀφεικτος συνέπεια τῶν περιστάσεων, ἐν αἷς εὐρέθη, καὶ δὲν διστᾶζω νὰ προσθέσω ὅτι, ὅστις δὴποτε ἂν ἦτο εἰς τὴν θέσιν του θὰ ἐπάθαινε τὰ αὐτὰ ἂν ὄχι χειρότερα. Κωμικαὶ μόνον ἦσαν αἱ περιἀναχωρήσεως σκέψεις καὶ τὰ τοιαῦτα μελοδραματικά, ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ τραγικῆς τινος λύσεως, ἐνῶ εἶνε σχεδὸν βέβαιον ὅτι μετὰ τὰ σύννεφα τῆς ὀργῆς ἐπέρχεται αἰθρία γλυκυτέρα—ἀλλ' ὁ Στέφανος, δὲν εἶνε φαίνεται δυνατὸς εἰς τὴν μετεωρολογίαν τοῦ ἔρωτος! . . . Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις ἐκοιμήθη καὶ ἀνεύρεθην ζωντανήν, ζωντανήν τὴν σκηπὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ Ἀμαρυλλίς ἔτεινε πρὸς τὸν καλὸν φίλον μου τὰς παλάμας πλήρεις ὕ-

δατος. Τί ὠραῖον θέμα διὰ ζωγράφον! . . .

Ε'

Πρῶτ', πρῶτ' ἤμην εἰς τοῦ Στεφάνου :

— Μὴ ξεύρεις, ἀδελφέ, πῶς μοῦ ἐχάλασες τὴν ἡσυχίαν μὲ τὰς ἱστορίας σου; Μ' ἔβαλες εἰς περιέργειαν, καὶ μὲ ἄφησες ἴσα ἴσα εἰς τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον μέρος χθὲς τὸ βράδῳ. Τὴν συνέχειαν λοιπὸν καὶ σύντομα ὅσον ἤμπορείς.

«—Τὸ πρῶτ' ἐσηκώθηκα μὲ πρισμένα μάτια πολὺ ἀργά, μὲ εἶχε πάρη ἕνας ὕπνος ὡς ἂν λήθαργος. Τόσῳ πού ὁ ἐπιστάτης εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ ὑποθέτῃ μὴν ἤμην ἀρρωστος. Ἡ ἀντίθεσις τῆς ἡμέρας ἐκείνης πρὸς τὴν χθεσινήν μ' ἐπληττε καὶ μὲ παρώργιζε. Εἰς χωρικὸς ἦλθε νὰ μὲ παρακαλέσῃ νὰ τοῦ κάμω μίαν ἀναφοράν, καὶ τοῦ ὠμίλησα μὲ τόσον ἀσχημὸν τρόπον, ὥστε τὰ ἐμάλευσε κ' ἔφυγε ὡς βρεγμένη γάτα. Τὸ μεσημέρι ἦλθεν ἀνθρώπος ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ μοῦ ἔφερεν ἐπιστολήν τοῦ θεοῦ μου καὶ ἐφημερίδας ἀθηναϊκᾶς. Αὐταὶ μὲ ἀπασχόλησαν ἐπὶ τινὰς ὥρας· τὰς ἀνέγνωσα ἀπὸ τὰ κύρια ἄρθρα μέχρι τῆς τελευταίας γνωστοποιήσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶχα κάμῃ ποτέ. Ἄλλ' ἤθελα νὰ σκοτώων καιρὸν.—Ἐπρεπε νὰ γράψω πρὸς τὸν θεῖόν μου ἐκάθησα λοιπὸν κ' ἔγραψα διὰ μακρῶν περὶ τῶν φυσικῶν καλλωνῶν τοῦ τόπου, περὶ τῶν διαφόρων χωρικῶν καὶ τῆς ἐλπίζομένης καλῆς ἐποδείας, καὶ ὀλίγα περὶ τοῦ κ. Ἀναστασίου ἐπαινετικά, ἐνοεῖται—καὶ διὰ τὴν κόρην του τίποτε. Μὲ τὴν συνειδητέαν ὑποψίαν εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ἐροθούμην ὅτι, μίαν λέξιν ἂν ἔλεγα, θὰ τὰ ἐμάντευαν ὅλα ὁ θεὸς μου. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔγραψα ὅτι χωρὶς ἄλλο ἀναχωρῶ τὴν τετάρτην. Ἐπειτα, ἀφοῦ ἐτελειώσα καὶ αὐτὴν τὴν ἐργασίαν καὶ ἔφαγα πολὺ ὀλίγον, ἐπῆγα καὶ ἐκλείσθηκα εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ἐπάνω εἰς τὸ παράθυρον ἦσαν ἀκόμη τὰ τριαντάφυλλα τὰ ὅποια μοῦ εἶχε δώσει πρὸ εἰκοσιεσσάρων ὥρῶν ἐκείνη. Τὸ βράδῳ ὅταν ἐγύρισα δὲν τὰ ἐπρόσεξα καθόλου καὶ τὴν νύκτα ἐμειναν μαζί μου κλεισμένα αὐτὰ θὰ ἔκαμαν καὶ τόσον βαρύντὸν ὕπνον μου. Τὰ ἔβλεπα τῶρα μαραμμένα, γυρμένα κάτω ἀπὸ τὸ ἀγγεῖον τὸ πῆλινόν ὅπου τὰ εἶχα βάλῃ. Ἐπλησίασα καὶ μόλις τὰ ἤγγισα ἐμάδησαν καὶ ἐσκορπίσθησαν. Τὸ ἀγγεῖον ἦτο φραγισμένον καὶ ὅλον τὸ νερὸν εἶχε στραγγίσῃ. Μόνον μίαν ἡμέραν ἐθάσταζαν, εἶπα, μίαν ἡμέραν! . . . ὅσον καὶ ἡ εὐτυχία μου! Καὶ ἐνῶ ἡ καρδιά μου ἐσπαράσσεται, ἔβλεπα ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν λογισμὸν μου νὰ περνοῦν μία, μία, αἱ ἐκόνες τῆς εὐτυχίας μου. Πρῶτα ἐκεῖ εἰς τὸ κῖσκι τὴν γοητευτικὴν ἐντύπωσιν πού μοῦ ἔκαμε μὲ τὰ βόδια καὶ τὰ κροάσια τῆς, ἔπειτα ὅταν ἐτάγιζε τὰ περιστεριὰ τῆς, ἔπειτα ὅταν μ' ἐπότιζε νερόν, καὶ

ἔλος—ἡ καταστροφή—ὅταν ἐπίταζε τὰ μάραντα εἰς τὴν θάλασσαν. . . .

Πρὶν πέσῃ ὁ ἥλιος εἶπα νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν τὸ ἄλογον ἵππευστα καὶ ἐτράθηξα κατὰ τὸ δάσος· ἤθελα ἄερα, τόπον ἀνοικτὸν, ἐπήγαινα τυχαίως ὅπου μ' ἐπήγαινε τὸ ἄλογον. Ὅταν ἐβγήκα εἰς ἀνοικτὸν κάμπον, ἤρχισα νὰ τρέχω ὡς ἂν δαιμονισμένος, αἰμάτωσα τὰ πλευρά του ἀπὸ τὰς σπηρουνιαῖς, τὸ ἔκαμα καὶ ἄφριζε, τὸ κατετυράνησα. Τὶ ἔπαυε τὸ ἄλογον; τίποτε βέβαια, ἀλλὰ ἤθελα κἀπου νὰ ξεθυμάνω. Ἐπειτα κρούως ἔτρεχα, ἔσχιζα τὸν ἄερα, ἐνοιώθη τὴ δροσιά νὰ κτυπᾷ τὸ πρόσωπον, τὸ μέτωπόν μου καὶ μοῦ ἔκαμε καλόν, πολὺ καλόν. Χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσω καλὰ, καλὰ, κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν εὐρέθηκα μετὰ κάμπωσιν ὡραν ἀκριβῶς εἰς τὴν Βρυσοῦλιαν κάτω ἀπὸ τὰ πλατάνια. Κατέβηκα ἀπὸ τὸ ἄλογον, καὶ τότε παρετήρησα εἰς τί κατάστασιν τὸ εἶχα κάμῃ: ἦτο καταιματωμένον, ἰδρωμένον καὶ ἔτρεμε. Τὸ ἐλυπήθηκα καὶ τὸ ἐπεριπάτησα διὰ νὰ ξεκουρασθῇ ὀλίγον καὶ νὰ ξειδρώσῃ. Ἐπειτα ἐπῆγα καὶ ἔπια νερόν. . . ἀπὸ τὰ ἰδιὰ μου χέρια αὐτὴν τὴν φορᾶν. Δὲν μοῦ ἔκαμε ἡ καρδιά νὰ φύγω· μοῦ ἐφαίνετο ὅτι εἶχε μείνῃ ἐκεῖ κἀτι ἀπὸ ἐκείνην, ἀπὸ τὴν χάριν τῆς, ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν τῆς, μοῦ ἐφαίνετο ὅτι θὰ γυρίσω ἔξαφνα καὶ θὰ τὴν ἰδῶ εἰς τὸ πλάγι ὅπως τὴν περασμένην ἡμέραν. Ἐξάφνα τὸ βλέμμα μου ἔπεσεν εἰς κἀτι τι ἄσπρον πραγματάκι κάτω εἰς τὸ χῶμα. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα ὅτι εἶνε πετραδάκι τὸ ἐπάτησα μὲ τὸ πόδι καὶ εἶδα ὅτι εἶνε χαρτί. Χαρτί εἰς τὴν ἐρημίαν; δένεινε πολλοὶ ἐκεῖνοι πού τὸ μεταχειρίζονται. Μήπως μοῦ ἔπεσε ἀπὸ τὴν τσέπην; Σκύπτω, τὸ παίρω, τὸ ἀνοίγω· ἦτο γράψιμον ἀγνωστον, λεπτόν, γυναικείον, μὲ μελοδοκόνδουλον γραμμέρον. Δὲν ἤρχισα νὰ ἐνοήσω ὅτι ἦτο τῆς Ἀμαρυλλίδος καὶ ὅτι θὰ τῆς ἔπεσε τὴν περασμένην ἡμέραν ἐκεῖ. Ἐίχε τίτλον: Ἡ Θεριστρια καὶ ἀπὸ κάτω γραμμένους στίχους. Οἱ πρῶτοι ἦσαν ἐκεῖνοι, πού τὴν ἄκουσα νὰ τραγουδῇ εἰς τὸν κῆπον, ἀλλ' εἶχον καὶ συνέχειαν ἄκουσέ τους ὅλους· ἀξίζουν τὸν κόπον:

Φῶς', ἀγεράκι τῆς αὐγῆς,
Κ' ἔλα νὰ μὲ δροσίσης
Καί, σὺ Ἥλιε, ἀρχήσε νὰ ὀργῆς,
Γιατὶ θὰ μὲ μαυρίσης.

Τὰ στόμα γέρνουνε βαριά,
Δρεπάκι καρτεροῦνε'
Μπήκαν εἰς τὸ θέρσος τὰ χωριά,
Τ' ἀλώμα ἀνοθελοῦνε.

Κ' ἂν εἶμαι κῆρη ζηλευτῇ,
Τὸν ἀργαλεῖθ' ὀφείσω
Ἔχω πατέρα δουλευτῇ
Καὶ πᾶν νὰ βερίσω.

Μ' ἐνὶ δρεπάκι καρτεροῦ
Θερίζω τὰ σιτάκια,
Μὲ μὴ ματιά μου εἰς τὸ χορὸ
Θερίζω παλληκάρια!

Φαίνεται κἀπου εἶχ' εὐρῆ τούς στίχους αὐτούς καὶ τούς εἶχε ἀντιγράψῃ. . . Ἐφίλησα τὸ πολυτιμον χαρτί, τὸ ἔκρυψα καὶ γιὰ μὴ σιγῆς ἐνοιώσα τὴν χαρὰν, ὡστ' ἐξέχασα ὅλας τὰς πικραῖς μου.

Μὴν ἐρωτᾷς δὲ τί ἐτράθηξα εἰς τὸν γυρισμόν! Ἐχασα τὸν δρόμον, καὶ ἂν δὲν εὐρίσκετο κάποιος χωρικός θὰ ἐξενικτούσα βέβαια μέσα εἰς τὸ δάσος. Ἐβῆσα νύκτα σχεδὸν εἰς τὸν πύργον, κ' εὐρήκα ἐκεῖ κἀτι πού δὲν τὸ ἐπρόσμενα καθόλου: ἐπισκεπτήριον τοῦ κ. Ἀναστασίου μὲ μίαν σημειώσαν ὅτι ἦλθε καὶ δὲν μ' εὐρήκε πάλιν καὶ ὅτι τὸ πρῶτ' μὲ προσμένει εἰς τὴν ἐκκλησίαν του. Πολὺ καλὰ, εἶπα, ὅθ' ἔκαμω βέβαια καὶ αὐτὴν τὴν τελευταίαν ἐπίσκεψιν καὶ αὐριον τὸ ἀπόγευμα χαιρετε δάση καὶ βουνὰ καὶ θυρωμέναι Ἀμαρυλλίδες! Τὸ εἶχα πάρη ἀπόφασιν καὶ ἔγεινα στωϊκώτατος: ἔφαγα μὲ ὄρεξιν διαβολεμένην, καὶ εἶπα ζηρά, ζηρά εἰς τὸν ἐπιστάτην ὅτι τὴν ἐρχομένην φεύγω. Αὐτὸς ἀνοῖξεν ὅσον ἤμπούρεσε τὰ μικρὰ του μάτια καὶ μ' ἐκύτταξε ὡς ἂν νὰ μὴ ἄκουσε καλὰ. Τοῦ ἐξήγησα ὅτι ἔχω κἀτι ἐργασίας τοῦ θεοῦ μου εἰς τὴν πόλιν καὶ εἶνε ἀνάγκη. Ἐνοεῖται δὲ ὅτι ἄρχισε νὰ μοῦ λέγῃ τὴν λύπην του πού θὰ φύγω καὶ τέτοια. Ἐκοιμήθηκα θαυμάσια, χωρὶς κανὲν ὄνειρον. Πρῶτ', πρῶτ' ἐσηκώθηκα· ἔδεσα τὰ ρούχά μου, ἐτοίμασα τὸν σάκκον μου, ὅλα δι' ἀναχώρησιν καὶ παρήγγειλα τοῦ ἐπιστάτου νὰ ἔχῃ ζῶα τὸ ἀπόγευμα.

Ἐπῆγα πεζὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἡ μᾶλλον εἰς τὸ ἐκκλησάκι τοῦ κ. Ἀναστασίου· εἶνε μικρὸν κάτασπρον, καθαρὸν, εὐμορφα στολισμένον μέσα, καὶ ἀπέξω ὁμοιάζει μὲ σπιτάκι χωρικοῦ, μόνον πού ἔχει ἕνα σταυρὸν εἰς τὰ κεραμίδια καὶ ἕνα σήμαντρο κρεμασμένον εἰς τὸ πλάγι. Μέσα ἦτον γεμάτον ἀπὸ γυναῖκες μὲ τὰ κυριακάτικά τους· εἰς τὸ μέσον ἐστέκετο ἐκείνη ἀφωσιωμένη εἰς τὴν λειτουργίαν. Οἱ ἄνδρες ἦσαν μαζευμένοι ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν, διότι δὲν ἐχωροῦσαν μέσα καὶ ὁ κ. Ἀναστάσιος ἐκάθητο ἐπὶ ζυλίνου ἐδωλίου ἀσκεπῆς. Τὸν ἐχαιρέτισα καὶ ἀντήλλαξα ὀλίγας λέξεις μαζί του. Βεῖνῃ φαίνεται πῶς ἤκουσε τὴν φωνήν μου· μοῦ ἔφριξε μίαν ματιὰν καὶ μ' ἐχαιρέτισεν ἀπλῶς διὰ τῆς κεφαλῆς, ἔπειτα προσηλώθη πάλιν εἰς τὴν λειτουργίαν. Δὲν διακρίνομαι, καθὼς εἰξεύρεις, διὰ τὴν εὐλάβειάν μου, ἀλλὰ τί τὸ θέλεις; ἡ ἡσυχία ἐκείνη, τόσον διάφορος ἀπὸ τὴν ταραχὴν, ἡ ὅποια βασιλεύει εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς πόλεώς μας, ἡ ἀληθινὴ πίστις, ἡ ὅποια ἐζωγραφεῖτο εἰς τὰς μορφὰς τῶν ἀπλῶν ἐκείνων ἐνοριστῶν, χλοερὰ ἢ

φύσις ἢ ὑποία μ' ἐπεριτριγύριζε, ἕκδημη ἴσως ἢ ψυχικὴ κατάσταση μου μ' ἔκαμναν νὰ παρκαλοῦμαι τὴν ἱερωργίαν μετ' ἐνδομύχον εὐχριστήσεως καὶ ἐνδιαφέροντος, ὅπως ἄλλοτε πρὸ πολλοῦ, ὅταν ἤμην παιδίον καὶ ἔλεγα τὸν Ἀπόστολον εἰς τὴν ἐνορίαν μας. Ἡ λειτουργία ἐτελείωσε, οἱ χωρικοὶ ἐπῆραν τὸ ἀντίδωρόν των καὶ ἀνεχώρησαν καὶ ἡ Ἀμαρυλλίς ἀπεφάσισε τέλος πάντων νὰ ἐξέλθῃ τελευταία, ἀφοῦ ὠμίλησε μὲ ἄλλας τὰς χωρικὰς καὶ ἐχάιδευσε καὶ ἐφίλησε τὰ παιδιὰ ὅλα, τὰ ἵπποια τὴν ἐτριγύριζαν ὅπως τὴν προπερασμένην ἡμέραν τὰ περιστέρια τῆς.

Φαντάσου τὴν ἐκπληξίν, τὴν σύγχυσίν μου, ὅταν τὴν βλέπω νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμέ γελαστή καὶ νὰ μοῦ δώσῃ τὸ χέρι μὲ ὄλην τὴν καρδίαν τῆς. Οὔτε θυμός, οὔτε ψυχρότης, οὔτε σκιά μνησικακίας εἰς τὸ βλέμμα τῆς, τὸ ἵπποιον ἔλμπει καθαρὸν ὅπως ὁ οὐρανός.

— Καλημέρα σας, μοῦ εἶπε· πῶς σὰς φαίνεται ἡ ἐκκλησίαις μου, ἐγὼ τὴν περιποιούμαι ἐγὼ ἔδωκα καὶ τὸ στέδιον τῆς οἰκοδομῆς· ἐλᾶτε μέσα λοιπόν, τί φοβείσθε ἄν κολασμένοι. . .

Μ' ἔσυρε σχεδὸν ἀπὸ τὸ χέρι ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ μοῦ εἰδείξε τὰς εἰκόνας καὶ τὰ κανδύλια.

— Ὅλα ἐγὼ τὰ ἔχω διαλέξῃ, ἐφθύρισίν, ὡς ἂν νὰ ἐφοβεῖτο μήπως ταράξῃ τὴν ἁγίαν γαλήνην τῆς ἐκκλησίας. Ἰδέτε ἐδῶ αὐτὴν τὴν ἀργυρᾶν εἰκόνα· εἶνε ἡ ἁγία Αἰκατερίνη, ἔτσι λέγεται καὶ ἡ ἐκκλησία, ἦτο τὸ ὄνομα τῆς μητέρας μου.

Ἡ φωνὴ τῆς εἶχεν ἀλλοιωθῆ, ὅταν ἐπρόφερε τὰ τελευταία λόγια.

— Αἰκατερίνη ἔλεγαν καὶ τὴν ἰδικὴν μου μητέρα, εἶπα.

Μ' ἐκίτταξε μετὰ συμπαθείας.

— Δὲν ζῆ οὔτε ἡ ἰδικὴ σας; . . .

Καὶ τὸ εἶπε μ' ἕνα τόνον αὐτό, ὡς νὰ ἦθελε νὰ εἰπῇ: καὶ σεῖς λοιπόν ἤξεύριτε τί θὰ εἰπῇ νὰ μὴν ἔχη κἀνεὶς μητέρα;

Σὲ βεβαιῶ ὅτι ἐδάκρυσα. . .

— Πᾶμε τώρα νὰ σὰς δεῖξω τὸ μνήμα τῆς καὶ τῆς ἀδελφῆς μου; εἶνε ἐδῶ ἀπ' ὀπίσω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

Κάτω ἀπὸ τὴν σιάν πεντ' εἴς κυπαρίσσων εἶνε κοντὰ κοντὰ τὰ δύο μνήματα τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς· ἀπλᾶ, ἀπλᾶ, σκεπασμένα μὲ χλόην καὶ ἄνθη, ἔχουν μόνον στόλισμα ἀπὸ ἕνα μαρμάρινον σταυρὸν. Ὁ σταυρὸς τῆς ἀδελφῆς τῆς φέρει τὸ ὄνομα Ἐλενη. Εἰς κάθε σταυρὸν παρετήρησα κρεμασμένον ἀπὸ ἕνα στέφανον εἰς ἀμαράντων. Χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἐταράχθηκα. Ἐκείνη μὲ παρετήρησε βέβαια καὶ ἐμάντευσε τὴν ἀφορμὴν προσήλωσεν εἰς ἐμέ τὰ φωτερὰ τῆς μάτια καὶ εἶπε μὲ φωνὴν τῆς ὁποίας ἡ γλυκύτης μου ἐσπάραξε τὴν καρδίαν:

— Εἶνε λοιπόν, κύριε Στέφανε, πολὺ ἄστειον νὰ μὲ ζεῖν κἀνεὶς ἀμαράντα;

Τί ν' ἀποκριθῶ; ἐκοκκίνισα ὡς ἔνοχος καὶ ἔχαμῆλωσα τὰ βλέμματα.

Ἡ καλὴ κόρη ἤθελε λοιπόν τὰ μαράντα διὰ τὴν στολισῆν τὰ μνήματα τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς; Ἦώρα ἐνόησα, καὶ ἐδικαίωσα τὴν ὀργὴν τῆς καὶ τὴν λύπην τῆς· τὴν εἶχα πειράξῃ κατὰ καρδίαν.

Προσεπάθησα νὰ ἐξέλθω ἐπιδεικνύων εἰλικρινῆ μετάνοιαν διὰ τῆς διαγωγῆς μου, καὶ δὲν ἐτόλμησα τὸ παρκαλοῦν ν' ἀντίπω πλέον πρὸς τὴν Ἀμαρυλλίδα καθ' ὄλην τὴν προωιὴν μὲς συνομιλίαν, ἣτις παρετάθη μέχρι τῶν 9 εἰς τὸ χαριτωμένον ἐκεῖνο κῆπος καὶ εἰς τοὺς δρομίσκους τοῦ ἐπιτεταμένου κήπου. Καὶ ὁ κ. Ἀναστάσιος μὲ πολλὴν ὀρεξίν παρκαλοῦσθαι τὴν εὐθυμίαν μας καὶ ὡμίωσε σχεδόν, ὅταν εἶπα ὅτι θὰ φύγω πρὶν μὲ κλείσῃ ἡ ἔσπτη. . .

Εἶνε ἀνάγκη νὰ σοῦ εἰπῶ ὅτι οὔτε ἰδέαν εἶχον πλέον περὶ ἀναχωρήσεως; Καὶ τί καλὰ ποῦ δὲν εἶχα προφάσιν νὰ εἰπῶ τίποτε περὶ τῆς ἀποφάσεώς μου εἰς τὸν γείτονά μου. Τί θὰ ἔκαμνα τότε σὲ παρακαλῶ; ἢ ἔπρεπε νὰ φύγω θέλων καὶ μὴ, ἢ θὰ ἐγινόμην γελοῖος μένων—καὶ εἶνε βέβαιον ὅτι πάντοτε θὰ ἐπροτιμούσα τὸ δεύτερον. . .

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος παράξενος μοῦ ἐφάνετο ἡ συμπεριφορὰ τῆς κόρης· εἰς ὀλίγας ὥρας ν' ἀλλάξῃ ἔτσι; Ἐνῶ ἐπρόσμενα χειμῶνα νὰ εὐρῶ ἄνοιξιν; Δὲν ἤμπορούσα νὰ τὸ ἐξηγήσω αὐτό!

Φαντάσου τὴν ἐκπληξίν τοῦ ἐπιστάτου, ὅταν μὲ εἶδε νὰ λύνω πάλιν τὰ βουξά μου, καὶ ὅταν τοῦ εἶπα ὅτι δὲν φεύγω, χωρὶς νὰ δικαιολογήσω τὴν αἰτίαν τῆς ἀναβολῆς. Ἐπῆγε εἰς τὸν ἐξώστην καὶ ἐκινούσε τὸ δεξιὸν χέρι, —θαρρῶ πῶς ἐστυροκοπεῖτο. . .

Μετὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἠκολούθησεν ἐβδομαδὸς ὀλόκληρος, χωρὶς τίποτε νὰ συμβῇ τὸ παράξενον· ὅπως τὸ νερὸν μερικῶν ποταμῶν εἰς τὴν ἀρχὴν κάμνει μικρὸν κατάρρακτην καὶ χύνεται μὲ κρότον καὶ θολόνετσι, ἔπειτα ἡμῶς καθαρίζει καὶ τρέχει εἰς τοὺς κάμπους ἡσυχά—ἔτσι ἔπερνούσεν ἡσυχά καὶ ἡ ζωὴ μου μετὰ τὴν ταράχην τῶν πρώτων ἡμερῶν. Εἰς τοῦ κ. Ἀναστασίου ἐπήγαινα καθ' ἡμέραν, καὶ ποτε καὶ δις τῆς ἡμέρας καὶ ἐγευμάτισα δύο τρεῖς φορές. Ἐνῶ ἡ μονοτονία τῆς ἐξοχῆς μ' ἐπληττε, κατ' ἀρχάς, τότε ἴσα ἴσα αὐτὴ ἡ μονοτονία μ' ἐνούσιαζε καὶ παρακαλοῦσα κάθε ἡμέρα ποῦ ἤρχετο νὰ δημοιάζῃ μ' ἐκείνην ποῦ περνούσε. Ἐπειτα ἔρχισα νὰ δοκιμάζω κατὰ μικρὸν τὰ θέλητρα τοῦ ἀγροτικῆ βίου· ἐγνωρίσθην μὲ τοὺς χωρικοὺς, ἐπήγαινα εἰς τὰ πτωχικὰ τοὺς σπιτία, ὠμιλοῦσα μαζί τους περὶ τοῦ κτήματος τοῦ θείου μου, περὶ θελτιώσεως τῆς καλλιεργίας, μὲ ἀληθινὸν ἐνδιαφέρον, τὸ ἵπποιον ἀπέκτετρα βαθμηδὸν καὶ χωρὶς νὰ τὸ

ἐνοήσω. Ἐκαμνα ἐκδρομὰς εἰς τὰ χωράφια, ὅπου τὸ σιτάρι ἦτο πλέον μεστωμένον καὶ ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ ἡ θερισμός, ἢ ἐκεῖ ὅπου ἐσκάλιζον τὰς φυτείας τοῦ ἀραβοσίτου: ἐν γένει ἀνεκατευόμην εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ κτήματος πρὸς μεγάλην δυσπέσειαν τοῦ ἐπιστάτου. Ἡ ἀλήθεια δὲ εἶνε ὅτι ἡ συνεχὴς συναναστροφή μὲ τὸν πολυτερον γείτονά μου μοῦ μετέδιδε καὶ πλείστας γνώσεις γεωργικὰς, αἱ ἵπποια ἐξέπληττον τοὺς χωρικοὺς καὶ ἔκαμναν σεβαστὴν τὴν γνώμην μου. Μὲ τὰς ἀσχολίας αὐτάς καὶ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν καλῶν βιβλίων, τὰ ἵπποια ἢ εἶχον μαζί μου ἢ μοῦ ἐδάνειζεν ὁ γείτων μου, ἔπερνούσα τὰς ὥρας ἐκεῖνας, ὅσας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διέλθω πληροῖον τῆς Ἀμαρυλλίδος.

Ἄλλ' αἱ ὥραι, τὰς ὁποίας διηργόμην μαζί τῆς, ἦσαν αἱ ὥραι τῆς ἀληθινῆς εὐδαιμονίας μου! Καθ' ἡμέραν ἀπεκαλύπτοντο εἰς ἐμέ τοῦ μοναδικοῦ χαρακτῆρός τῆς νέα συστατικά, νέα πλεονεκτήματα. Ὅσοι τὴν ἐγνώριζα καλλίτερον, τόσο μοῦ ἐφάνετο ἐντελεστέρα καθ' ὅλην. Εἶδες εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης τὴ συμβαίνει; ἐάν εἶνε ἔργα μέτρια, μὲς θέλγουν ἴσως εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ὅσοι τὰ παρατηροῦμεν τόσο τὰ χορταίνουμεν, τὰ βρυνόμεθα, καὶ ἀρχίζομεν νὰ διακρίνομεν τὰ ἐλαττώματά των εἰς τὰς λεπτομερείας. Ἀπεναντίας δὲ τὰ ἀριστουργήματα τῶν μεγάλων τεχνιτῶν, ὅσοι τὰ μελετοῦμεν, καὶ τὴν νέον εὐρίσκουμεν εἰς αὐτὰ καὶ τόσο πλεότερον τὰ ἐνοοῦμεν καὶ τὰ θαυμάζομεν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ διάφορα ἔργα τῆς φύσεως—καὶ ἡ Ἀμαρυλλίς εἶνε ἐν ἐκ τῶν ἀριστοτεχνημάτων αὐτῆς! . . .

[Ἐπειτα συνέχεια.]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΑΠΟ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΑΝ

Ἐπιστολαὶ πρὸς φίλον.

ΙΓ'

Πάτρι τῇ 30 Ἀπριλίου.

Δὲν θὰ μ' ἐπίστευες ἐάν ἔλεγα ὅτι δὲν αἰσθάνομαι τὰ μέλη κατὰκοπα φθάσας ἐνταῦθα περὶ τὴν δεκάτην ὥραν τὸ ἐσπέρας, ἀφοῦ ἀνεχώρησα εἰς Πύργου εἰς τὰς τρεῖς τὸ πρωί. Ὁ δρόμος εἶνε μακρός, ἀλλὰ τὸν διεκώφισα ἐπὶ τρεῖς περὶπου ὥρας κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας πρὸς ἀπόλαυσιν τοῦ καλοῦ προγεύματος, τὸ ἵπποιον μὲς εἶχε προετοιμάσει ἐντὸς καλλῶλου ὁ ἐξείριστος Πύργιος ξενοδόχος μας. Ἦσαν τὰ πάντα ἐκεῖ τερπνὰ καὶ δροσερὰ ὑπὸ τὴν σκεπαστὴν τοῦ χανίου, εἰς Ἰαρέϊκα, ἐνῶ ὁ ἥλιος τῆς μεσημβρίας κατέπλεγε τὴν πέριξ ἡμῶν ἐρημίαν, οἱ δὲ τέττιγες ἐπαρηγύριζον θαρραδῶς τὴν ἐπάνοδον τοῦ θέρους, —διότι ἐνταῦθα ἤρχισεν ἤδη τὸ θέρος· ὁ καιὸς ὑποφέρεται εἰσέτι, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου ὀ' αὐξήσῃ

ἐπαισθητῶς. Εὐτυχῶς ἡ περιουσία μας εἶνε ἐν τῇ τελειούσθῃ.

Παρεκτός τοῦ μήκους τοῦ δρόμου, τοῦ καιῶνος τοῦ ἡλίου, καὶ τῶν κλονισμῶν τῆς ἀμᾶξης, ἡδυνάμην νὰ συγκρατῶμαι ὡς πρόσθετον αἰτίαν κμαῦτος καὶ τὴν ἀνησυχίαν μὴ ἀπολήξῃ εἰς δυστύχημα ἢ ἐκδρομὴ, ἐάν δὲν ἐπέθετό τις τάχιστα ὅτι δύναται νὰ ἔχη τὰ πιστὰ εἰς τὴν ἐπιδειξίτητά τοῦ ἀμαξηλάτου. Εἶνε ἀληθῶς θαυμάσιοι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἀμαξηλάται. Γνωρίζεις ἤδη τὸν Ἰωάννην Κακὸν τῆς Ἀρτης. Ὁ σημερινός του συναδελφός εἶνε ἐπίσης ἄξιος τῆς τιμῆς, τῆς ὁποίας τὴν ἀπονομὴν πύχθημεν εἰς ἐκεῖνον. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι χαράσσουν ἐκ προσιμίων τὰς ἡδῶς, τὰς ὁποίας οἱ μηχανικοὶ θὰ κατασκευάσωσιν ἀκολούθως. Ἄντι ἄλλων ἐργαλείων ἔχουν τοὺς τροχοὺς τῶν ἀμαξῶν, οἵτινες υπερπηδοῦν τὰ πάντα χωρὶς νὰ θραυσθῶσιν, τὰ ἀκαταπόνητα ἄλογά των, καὶ τὴν βίφκινδυνον τὴν ἁγίων. Τίποτε δὲν τοὺς φοβίξει! Ὑπὸ τὴν ἴσχυράν καὶ ἐπαδέξιον χεῖρά των οἱ ἵπποι καταδύονται εἰς τέλματα βορβορώδη καὶ, ὡ τοῦ θαύματος! ἐξέρχονται εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. Διακίπτεται ὁ δρόμος ἀπὸ χάνδακα; Δύο τρεῖς ξηρόλιθοι ἐκπέτρων εἰς ὑποστήραζιν δῆθεν τῶν τροχῶν, δύο τρεῖς ραβδισμοὶ ἐπίκαιροι εἰς τὰ νῶτα τῶν ἵππων, καὶ διέβημεν τὸν χάνδακα! Ἐπειτα παρουσιάζεται ποταμός, ὁ Πηνειὸς τῆς Ἡλίδος. Ἡ εὐρεία καίτη σὲ ἀνησυχεῖ ὡς πρὸς τὸ βάθος του, βλέπων δὲ τὴν ἀμαξαν βαθμηδὸν βυθίζομένην ἐντὸς αὐτοῦ, σκέπτεσαι ὅτι σὲ ἠδίκησαν οἱ γονεῖς σου μὴ μαθόντες σε νὰ κολυμβᾶς ὅτε ἦσο μικρός. Ἄλλ' ἰδοῦ, ἐφθασας εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην καὶ ἀνακουφίσασαι!

Σήμερον εἶπερ ποτὲ ἐνόησα κατὰ πόσον δικαιοῦνται οἱ ξένοι ὅτε παραπονούνται διὰ τὴν ἔλλειψιν ὕδων ἐν Ἑλλάδι. Ἀληθῶς οὐδὲν μὲς εἶδαξε νὰ μεταδῶμεν διὰ ξηρὰς εἰς Πάτρας, ἀλλ' οὐχ ἦττον ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καλὴ ὑδὸς μεταξὺ δύο τοιαύτων κέντρων πληθυσμοῦ, οἷα ἡ πόλις αὕτη καὶ ὁ Πύργος. Ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζεται ὅτι θὰ γείνη καὶ τοῦτο· τὸ πρῶτον τμήμα μεταξὺ τοῦ χωρίου Ἀχαιῶς καὶ Πατρῶν κατασκευάσθη ἤδη, ἀλλὰ δὲ τμήματα, συμπεριλαμβανομένων τῶν γεφυρῶν, κατακυρώθησαν εἰς ἐργολάβους, ἠρισθέντος διὰ τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ ποτοῦ δραχμῶν ἐνεκακοσίων χιλιάδων. Ἡ ἔλπιζομεν ὅτι δὲν θὰ

(1) Κατ' ἐπίσημον πίνακα δημοσιευθέντα ἐν τῇ ἐφημερίδι "Ἄρκα" τῆς 11 Σεπτεμβρίου 1884, εἶχε κατακυρωθῆ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ ἐργολαβία διὰ τὴν κατασκευὴν ὕδων εἰς τοὺς δεκαεὶ νομούς τοῦ Βασιλείου διὰ τὸ ποσὸν Δρ. 22,916,856.
Ἐπρόκειτο δὲ νὰ κατακυρωθῶσιν εἰσέτι διὰ 3,760,000 Δρ. 26,676,856.
Ἐκ τῶν ἔργων τούτων τὸ τοῦ νομοῦ Ἀχαιῶς καὶ Ἡλίδος ἀνήρχοντο εἰς τὸ ποσὸν Δρ. 4,513,768.
Ἐγένοντο δὲ πρῶτον μελέται διὰ 353 χιλιάδων νέων ὕδων.
Ταῦτα ἀνεσθητῶς τῶν κατασκευαζομένων σιδηροδρόμων,

βραδύνη ή τελείωσις και ταύτης και όσων άλλων όδών κατασκευάζονται ή εσχεδιογραφήθησαν.

Η διερχομένη τό μέρος της Γαστούνης όδός είναι, ως φαίνεται, κατά τι καλλιτέρα της είθις γραμμής, την ήποιαν ή άμκξηλάτης μας έπροτίμησε διά να κερδίσωμεν μιά; ή δύο ώρων δρόμον. Δέν έχομεν τό δικαίωμα να τόν κκτηγορήσωμεν ότι μιά άπαράκρυνεν εκείθεν, άφού παρητήθημεν του σκοπού του να διανυκτερεύσωμεν εις Γαστούνην. Την λύπην μου όμως ότι δέν θα έπισκεθώ τό Χλομούτσι επήλθαν σήμεραν ή θεά των έρειπίων του φρουρίου τούτου, τό ήποιον κατά τό πλείστον της ήμέρας έβλεπα μακρόθεν. Αρμολιότεραν τοποθεσίαν δέν ήδύνατο να εκλέξωσιν αί κτισαντες αυτό. Ο λόφος τόν ήποιον έπιστέφουν τά λείψανα των πύργων του ύψούται εις τό άκρον της εύρειας πεδιάδος της Ηλιδος, ως φραγμός μεταξύ αυτής και του Ιονίου πελάγους. Η θεά εκ της κορυφής θα είναι εκτεταμένη όσω και ώραία, θα ικανοποιείτο δε ή φιλοδοξία ή και θα εξήπτετο ή φιλοκέρδεια των ζένων αύθεντων του Μωρέως, βλεπόντων εκείθεν τοσούτην χώραν, της ήποιας ήσαν ή ήθελον να γείνωσιν οι κύριοι. Και όχι σήμεραν μόνον, αλλά καθ' όλης της ήμέρας ταύτης δέν έπαυσαν έφελκόμενοι τά βλέμματά μου αί άπότομοι γραμμαί του Χλομούτσιου. Τάς έβλεπα από τόν κόλπον των Πυργών και από τά νερά της Αιτωλίας, καθώς και ότε παρέπλεα την Κεφαλληνίαν ή περιηρχόμενη την έξοχην της Ζακύνθου.

Τό φρούριον του Χλομούτσιου, ή της Κλαρέντας, ή του Clairmont κατά την Γαλλικήν όνομασίαν του, ιδρίθη υπό Γοδεφρείδου του Β', υίου Γοδεφρείδου του Βιλλαρδουίνου του άποβιώσαντος κατά τό 1218. Προς οικοδομήν του έχρησιμοποιήθησαν τά εισοδήματα του Καθολικού κλήρου, τόν ήποιον ή φραγκική κατακτησις ένεφύτευεν εν Ελλάδι. Ο κλήρος ούτος, διατεινόμενος ότι εξαρτάται εκ μόνου του Πάπα, δέν ήθέλησε να υποβληθής εις την στρατιωτικήν φεουδαλικήν ύπηρεσίαν και αντίστη εις τας περί τούτου άπαιτήσεις του Γοδεφρείδου ούτος δε προς τιμωρίαν εδήμεισε τά κτήματα του κλήρου. Η δια των προσόδων αυτών οικοδόμησις του φρουρίου διήρκεσεν επί τρία έτη. Η πρωτεύουσα των Φράγκων Ανδραβίδα εκειτο πλησίον εκει, ή δε εις τους πρόποδας του λόφου λιμήν της Κλαρέντας ήτο προσφορώτατος διά την μεταξύ της Πελοποννήσου και της Γαλλίας ή της Ιταλίας συγκοινωνίαν. Τα πάντα συνέτρεχον προς άνύψωσιν του Χλομούτσιου, μαρτυρεί δε την άποκτηθείσαν σημασίαν του και ή πρόσθετος αυτού Ιταλική όνομασία Castel-Tornese, είτε παραγομένη εκ των εκει κυπτομένων νομισμάτων των Γάλλων ήγεμόνων (livres tournois), είτε έτυμολογούμενη εκ των ίπποτικών άγώνων (tournois),

εις τους ήποιους συνέρρον οι σιδηρόφρακτοι πολεμιστάι της εποχής; εκεινης, καθώς άλλοτε συνήρχοντο εκει πλησίον, παρά τας όχθας του Αλφειού, τά τέκνα της αρχαίας Ελλάδος εις τας σύγενεστέραις συναθροίσεις των Ολυμπιακών άγώνων.

Τό Χλομούτσι δέν είναι τό μόνον λείψανον της φραγκικής εν Ελλάδι κυριαρχίας. Πολλαχού διακρινόμεν την μνήμην της φρούρια ήρειπωμένα. Και τό όνομα δε της πόλεως Γαστούνης, τό όποιον τοσάκις σήμεραν άνέφερα, ανακαλεί τό όνομα του άγνωστου Γάστωνος όστις την έμεμείωσε. Αί έρευναι του Buchon και του Hopf δέν έπίστησαν εισέτι άρμόνως την προσοχήν των περιηγουμένων την Ελλάδα εις την περίοδον ταύτην της ιστορίας της. Αλλ' εις τούτο συντελεί και ή λάμψις της αρχαιότητας, έπισκιάζουσα πάντα έλλα. Οι περιηγητάι δέν έπισκέπτονται την Ελλάδα χάριν των μεσαιωνικών μνημείων της. Υπάρχουσιν όμως και εξαίρέσεις, ως τοιαύτην δε σου συνιστώ την αξιόλογον μελέτην περι των Φράγκων εν Πελοποννήσφ του κ. Τονερ, ήτις εδημοσιεύθη Αγγλιστί εις την περυσινήν επετηρίδα της εν Λονδίνα εταιρίας των Ελληνικών γραμμάτων.

Ότε οι Φράγκοι ούτοι εδέσποζον ενταύθα, ή πεδιάς της Ηλιδος θα ήτο πλείοτερον βεβαίως κατακτημένη και καλλιεργημένη ή σήμεραν. Τώρα, άφού διέβη τις την περί τόν Πύργον πλουσίαν ζώνην και προτού πλησιάσθ εις τό χωρίον Αχαΐαν, διαπεράς εκτάσεις άκαλλιεργήτους και άκατοικήτους. Ναί μόν ή προς τά άριστερά φαινόμενη μακρόθεν Γαστούνη, και αί σπάνιαι επί του δρόμου μας κώμαι έχουν εκάστη ζώνην περίε καλλιεργημένην. Αλλ' άνάγκη να πλησιάσωσι προς άλλήλας αί διάφοροι αύται ζώναι και να συνενωθώσιν όπως δλόκληρος ή πεδιάς αύτη γείνη ήποια ως εκ της γεωλογικής και γεωγραφικής της θέσεως δύναται ν' άποβή, και ήποια άπέθη κατά τό μεσημεριώτερον αύτης μέρος, περίε του Πύργου. Προς τούτο άπαιτείται ή αύξησις του πληθυσμού. Δέν έχου δέ ούτω τά της Ηλιδος μόνον. Πολλαχού της Ελλάδος θα ίδης κέντρα, όπου ή συσσώρευσις του πληθυσμού έφερε την καλλιέργειαν, την κίνησιν και την εύημερίαν, εξερχόμενος δε των προνομιούχων τούτων περιφερειών όδοιπορείς επί ώρας βλοκλήρους χωρίς να ίδης ούτε κατοικίας ανθρώπων, ούτε καλλιεργημένους άγρούς. Ο περιηγουόμενος κατά πρώτον τας ευδαίμονας χώρας σας Έλλην εκπλήσσεται προπάντων βλέπων την άδιάκοπον συνέχειαν της καλλιέργειας και την πυκνότητα των πόλεων και των χωρίων. Τούτο ενταύθα δέν υπάρχει. Όταν ή Ελλάς δλόκληρος άποβή ήποια είναι ήδη περί τόν Πύργον, τότε δέν θα έχωμεν τί να σας φωνήσωμεν.

Προτού φθάσθ εις τας δύο χωρία της Έπάνου και Κάτω Αχαΐας διέρχεται δάσος δρουών γνωστόν υπό τό όνομα του Αλή Γσελεπτή, αρχαίου Τούρκου ιδιοκτήτου του. Δέν υπάρχουν πολλά ταύτα δάση εις τας πεδιάδας της Ελλάδος, εύφραίνεται δε τις εύρισκόμενος εκει υπό την σκιάν, μετά την διάβασιν τώσης γής ξηράς και άγόνου. Πέραν όμως της Αχαΐας άνευρίσκει τις εκ νέου τόν πολιτισμόν. Η όδός είναι καλή, τά χωρία πυκνότερα, ή καλλιέργεια έπιμελημένη, καθόσον δε πλησιάζεις εις τας Πάτρας καταλαμβάνεται εις αισθητάτος εύξίας έπαυξάνομενον εκ του μεθυστικού άρώματος των ήνωσιμένων κατά την ώραν ταύτην του έτους μοσχούτων. Έπειτα έρχεται ή δρόσος της έσπέρας και ή ήσυχος ρόχθος της θαλάσσης παρά την ήποιαν κείται τό τελευταίον μέρος του δρόμου, άφ' ου δε τό σκότος πυκνωθή σμήνη πυγολαμπίδων σε συνοδεύουν.

(Έπειτα τό τέλος.)

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

ΘΩΜΑΣ Ο ΑΓΡΙΑΝΘΡΩΠΟΣ

Έπανηρχόμην εκ του κυνηγιού μόνος την έσπέραν, έποχούμενος επί του έλαφροτάτου δίφρου μου. Μοί υπελείποντο δε εξ έτι βέρτια να διανύσω. Η εξαίρετος φοβάς μου διεπέρα διά βήματος μακρού έμαλού και δρομαίου την μεστήν κονορτού υδόν, εκ διαλειμμάτων μυχίζουσα και σκληύουσα τά ύπα. Ο κύων μου καιτοι ήτο κατάκοπος, έφαινετο όμως ως διά λιριου προσδεδμενος εις τόν δίφρον, τοσούτον δυναώς παρηκολούθει, άπέχων ήμισυ βήμα από του τροχού. Προσηνύετο δεινή καταιγίς. Νέφος πυκνόν ίόχρουν άνέβαινε βραδείως όπισθεν του ζυθίν μου δάσους και σύννεφα φαϊόχρα άτάκτως συναθόμενα έτρεχον εις συνάντησιν μου. Τα περίε μου ύψηλά δένδρα έσειόντο, έτραζόν, έθουόβουν χωρίς να φαίνεται ήχος τι άνέμου. Ο πυγερός κύσιων αίφνης μετεβλήθη εις ύγρην δρόσον, και εν βραχεί αι σκιαί έγειναν άμαυρότεραι. Έπληξα διά των ήνίων τά πλευρά της φοβάδος μου, κατέβην πρό τινος χαράδρας διακοπτούσης τόν δρόμον μου, διήλθον την ξηράν αύτης κοίτην κατεστραμένην υπό θαμνίσκων, άνερχήθη τόν ενώπιόν μου άνερχόμενον άνήφορον και εισέδουσα εις τό δάσος.

Η όδός εξετεινετο ελιπσομένη μεταξύ πυκνών συστάδων λεπτοκρυών, ών ή σκιά εκότιζεν αύτην. Και προέβαινον μόν, αλλά μετά πολλού μόχθου. Τό εύπαθές όχημά μου προσέκοπτεν άδιαλείπτως πρό των προκιωνών ριζών των δρουών και των φυλινών, και ή ίππος ήρχιζεν ήδη να άφρίζη. Αίφνης ζνεμος σφοδρός ενέσκηψεν επί

των κορυφών των δένδρων, τά δένδρα έστέναξαν και χονδραί βανίδες βροχής εκάστιζαν θορυβώδως τά φύλλα, βροντή άντήχησεν, άστραπή έλαμψε και ή καταιγίς άπελύθη. Κατέπεσε βροχή βαγδαιότατη. Ηναγκάστην λοιπόν να βαδίζω βήμα πρός βήμα, και μετ' όλιγον ήναγκάστην να σταθώ, διότι ή ίππος μου έχώνετο εις τόν βόρβορον και δέν ήδυνάμην να διακρίνω τίποτε δύο βήματα μακράν τό σκότος ήτο ψηλαφητόν. Όπως λοιπόν ήδυνήθην κατέφυγον υπό πυκνόν φύλλωμα, και εκει κύπτων και κεκαλυμμένον έχων τό πρόσωπον, άπλήσθη, ως λέγουσι, δι' ύπομονής και καρτερίας αναμένων τό πέρας της καταιγίδος. Αλλ' αίφνης εν τώ μέσφ της λάμψεως άστραπής τινος διεκρίνα επί της υδού ύψηλόν σώμα ανθρώπου, ου τας κινήσεις και την διέθυνσιν παρηκολούθησα μετά προσοχής. Καθ' όσον δ' έπλησίαζεν εις τόν δίφρον μου κατά τοσούτον και αί διαστάσεις του σώματος εκεινου έμεγεθύνοντο.

«Τίς εί, άνεφώνησε μετ' ήχηρής φωνής.

— Και σύ τίς εί; άπεκρίθην.

— Είμαι ή δασοφύλαξ.

Τώ είπον και εγώ τό όνομά μου, και παρευθεί; πραύνθείς προσέθηκε.

— Α! σεις εισθε! είξούρω. Έπιστρέφετε εις τό κτήμά σας;

— Τούτο έπιθύμουν, άλλ' αυτό τό κακόν, άδελφέ μου!

— Πραγματικώς δέν χωρατεύει.»

Ζωής άστραπή κατεπότισε την μορφήν του δεσμοφύλακος ζνωθεν έως κάτω. Κεραινού δε κρότος ξηρός και βαγδαίος επηκολούθησε την άστραπήν, και ή βροχή μετ' διπλασίας όμης κατεμάστιξε την άτμόσφαιραν.

— Και θα βαστάξη πολύ, είπεν ή δασοφύλαξ.

— Τι να γείνη λοιπόν;

— Θίλετε να σας πάγω εις την καλύβα μου; είπεν άποτόμως.

— Μετά χαράς.

— Αναιβήτε λοιπόν εις τό κάθισμά σας.»

Και προχωρήσας προς την κεφαλήν του ίππου τόν έλαθεν από τόν χαλινόν και τόν έσυρεν πλαγίως έξω του έλους, εις ή ειχε προσκολληθή.

Και εξεκινήσαμεν.

Έκρατούμην μετά δυσκολίας από του προσκεφαλαίου, όπερ δυσκόλως παρηκολούθει τούς δονισμούς και τας άτάκτους κινήσεις του καθίσματος ως μονόξυλον άγρίων εν τώ πελάγει. Κατεθλιβόμενη βλέπων την τάλαιάν μου Αρτεμιν ζυμώνουσαν τόν πηλόν, βυθίζομένην εν τώ βορβώρω, άνεδουμένη και μετ' όλίγα βήματα πάλιν βυθίζομένην, αλλά χωρίς τή παράπαν να μακρυνθής από του βήματος, ούτως είπών, της άναπνοής μου και από του ήχου της φωνής μου. Ο δε δασοφύλαξ προπορευόμενος έκυπτεν ότε μόν δεξιά

ὅτε δὲ ἀριστερὰ καὶ ἐφαίνετο ὡς τι φάσμα.
Ὅτω πως ἐθαδίσαμεν ἱκανὴν ὥραν· τέλος δὲ ὁ ὀδηγός μου σταθεῖς μοι εἶπε μετὰ μεγίστης ἀταραξίας:

— Ἐθαδίσαμεν, κύριε.

Τριγμὸς ἠκούσθη καὶ ταυτοχρόνως ὕλακαὶ κυνῶν πολλὰ καὶ παρατεταμέναι. Ὑψώσας τὴν κεφαλὴν, διέκρινα ὑπὸ τὴν λάμπην ἀστραπῆς μικρὰν καλύβην ἐν τῷ μέσῳ μεγίστης αὐλῆς περιπετραγμένης. Διὰ μικροῦ τινος παραθύρου ἐφαίνετο πρὸς τὸ βάλος ἀμυδρὸν φῶς. Ὁ δασοφύλαξ ὠδήγησε τὸν ἵππον πλησίον τῆς θύρας καὶ ἔκρουσε.

«Γώρα! γώρα!» ἀπεκρίθη φωνὴ παιδική, καὶ ἐν τῷ ἄμῳ δούπος γυμνῶν ποδῶν ἤλθεν εἰς τὰ ὠτά μου. Ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ κοράσιον δωδεκαετής μὲ τὸ ὑποκάμισον, ἔζωσμένον διὰ λωρίδος ὑφάσματος, ἐφάνη ἐπὶ τῆς φλιεῖς κρατοῦν φανάριον.
— Φέξε 'ς τὸν κύριον, εἶπεν ὁ ὀδηγός μου, καὶ ἐγώ, προσέθηκε, πᾶ' νὰ βάλω μέσα τὸ ζῦφο καὶ τὸ καροτσάκι.»

Ἡ κόρη μ' ἐκύτταξε καὶ εἰσῆλθε φέγγουσα. Ἐγὼ δὲ τὴν ἠκολούθησα.

Ἡ καλύβη τοῦ δασοφύλακος ἦτο ὅλη ὅλη ἐν δωμάτιον καπνιστόν, χαμηλόν, γυμνόν. Ἐπὶ ξυλίνου καθίσματος ἔκειτο ὄπλον μονόκανον, ἐν τινι γωνίᾳ ἔκειτο σωρὸς βραχιῶν καὶ παρὰ τὴν ἐστίαν δύο μέγιστα ἀγγεῖα πῆλινα. Ἐπὶ δὲ τοῦ τραπέζιου ἴστατο σιδηρὸν στέλεχος φέρον *λουταχίτην*, τεμάχιον πίτους, μελαγχολικῶς καίουσαν καὶ ἐτοιμώσεστον. Ἀκριβῶς δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς καλύβης ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ ἄκρου μακροῦ πασσαλοῦ μικρὰ κοιτίς κρεμαστή, ἣς τὸ ἕτερον ἄκρον ἦτο προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ ἐπὶ τῶν δοκῶν.

Ἡ κόρη ἔθεσε τὸ φανάριον καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ σκαμνίου, διὰ τῆς μιᾶς μὲν χειρὸς ἀνακινούσα τὴν κοιτίδα, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ἀντικαθιστώσα τὴν καίεσσαν ἤδη *λουταχίτην*. Ἐγὼ δὲ ἐβλεπον πάντα ταῦτα μετὰ καρδίας τεθλιμμένης. «Ὅχι, δὲν εἶν' εὐάρεστον νὰ εἰσέλθῃς νύκτα εἰς τὴν καλύβην ῥώσου χωρικοῦ. Τὸ ἐν τῇ κοιτίδι βρέφος ἀνέπτει ταχέως καὶ ἐπιπῶνος.»

— Μόνη σου εἰς' ἐδῶ; ἠρώτησα τὴν κόρην.

— Μόνη, ἀπεκρίθη μόλις ἀνοίγουσα τὸ στόμα.

— Εἶσαι κόρη τοῦ δασοφύλακος;

— Κόρη του, μάλιστα,» ἐψέθυσε.

Ἡ θύρα ἔτριξε καὶ εἰσῆλθεν ὁ δασοφύλαξ κύψας. Ἀνήγειρε τὸ φανάριον ὅπερ ἡ κόρη εἶχεν ἀφήσει κατὰ γῆς, καὶ ἀνάψας πυρεῖον εἶπε:

— Σείς δὲν εἶσθε βέβαια συνειδημένοι μ' αὐτὸ τὸ φῶς.»

Καὶ εἶσαι τοὺς βοστρύχους τῆς κόρης του.

Παρητήρησα τὸν φιλοξενούντά με. Σπανίως μοι συνέβη νὰ ἴδω τοιοῦτον γίγαντα. Σῶμα πελώριον, ὤμους καὶ στήθος πλατύτατα ἀνάλογα

πρὸς τὸ ὕψος του. Ὑπὸ τὸ *μπαλωμένον* ὑποκάμισόν του εἶχον οἱ ἰσχυροὶ αὐτοῦ μυῶνες, ἡ μέλαινα δὲ καὶ κυματισμένη μακρὰ γενειὰς ἐκάλυπτε τὸ ἦμισυ τοῦ προσώπου του. Οἱ χαρακτηρισμοὶ τοῦ ἥσαν ἀρρενωποὶ καὶ αὐστηροὶ διὰ τῶν μακρῶν δὲ καὶ πυκνῶν βλεφαρίδων του διέλαμπον τὰ βλέμματα τῶν μικρῶν δικόρων ὀφθαλμῶν του. Στριγγὰς δὲ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχυῶν ἐστάθη ἐνωπιόν μου.

Ἐγὼ δὲ τὸν ἠχαιρίστησα ἀκὶ ἠρώτησα τὸ ὄνομά του.

— Τὸ ὄνομά μου εἶνε Θωμάς, ἀλλὰ μὲ λένε καὶ ἀγριάνθρωπο:

— Ἄ! σὺ εἶσαι ὁ Ἄγριάνθρωπος!

Καὶ τὸν παρητήρησα μετὰ διπλοσίας περιεργίας. Πολλάκις ἤκουσα παρὰ πολλῶν πολλὰς διηγήσεις περὶ τοῦ δασοφύλακος τούτου, ὃν οἱ χωρικοὶ ἐφοβοῦντο ὡς ὄργην Θεοῦ. Κατὰ τὸ λέγειν αὐτῶν δὲν ὑπῆρχεν ἄνθρωπος δραστηριώτερος αὐτοῦ, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον δευμάτιον ξύλων ἠδύνατο νὰ λάβῃ τις ἐκ τοῦ δάσου, χωρὶς νὰ τὸ νοήσῃ, καθ' ὅταν δῆποτε ὦραν καὶ ὅλα δῆποτε καὶ ἐν ἧτὸ ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαιρας ἐπέπιπτεν ὡς χάλαζα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου. Ἦτο δὲ τῶν ἀδυνάτων νὰ ἐπιχειρήσῃ τις νὰ τὸν διαφθείρῃ διὰ δῶρων ἢ νὰ τὸν ἀπατήσῃ. Οὔτε οἶνος οὔτε χρήματα, οὔτε δεήσεις, οὔτε πανουργίαι, οὔτε οὐδὲν ἄλλο εἶχε τσακύντην δύναμιν, ὥστε νὰ τὸν μαλάξῃ. Πολλάκις τῷ ἔστησαν παγίδας εἰς ἃς πάντως ἦν συναλαμβάνετο πᾶς ἄλλος, πλὴν αὐτοῦ· ἐγίνωσκε ταῦτα πάντα καὶ ἐγέλα μετὰ περιφρονησεως. Ταῦτα καὶ παραπλήσια διηγούντο περὶ αὐτοῦ.

— Σὺ λοιπὸν εἶσαι ὁ ὀνομαζόμενος Ἄγριάνθρωπος! ἐπανέλαβον. Αἶ, ἀδελφε μου, ἤκουσα νὰ γίνεταί λόγος πολὺς περὶ σοῦ. Λέγουσιν ὅτι δὲν ἔχεις ταίρι ὅταν κατατρέχῃς τοὺς δυστυχεῖς.

— Τὸ χρέος μου κάμνω, ἀπεκρίθη σοβαρῶς. Θέλω νὰ βγάλω τιμημένα τὸ ψαμί τοῦ μου δίνει ὁ ἀφέντης μου.»

Καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς ζώνης του μικρὸν πέλεκον ἀριστα ἠκονημένον, ἐκάθησε κατὰ γῆς καὶ ἤρχισε νὰ πελεκᾷ *λουταχίτας*.

— Καὶ δὲν ἔχεις γυναῖκα; τὸν ἠρώτησα.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του μετὰ πλειονοῦ ζέσεως.

— Ἀπέθανε;

— Ὅχι... ναί, σὲ θέλετε, πέθανε.»

Καὶ ἐγὼ μὲν ἐσιώπησα, ἐκεῖνος δὲ ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμούς καὶ παρητήρησας με, προσέθηκε μετὰ μειδιάματος μεστοῦ χολῆς: «Ἐφυγε μὲ ἕναν ὁ ὁποῖος ἦτον περαστικός ἀπὸ ἐδῶ.»

Τὸ μωρὸν ἀφωπνισθὲν ἐκραύγαζεν ἡ δὲ κοράσις ἠτις αὐτομάτως πως ἐκρουπτεν ἐξ ἐντροπῆς τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν, ἀνορθωθείσα βιαίως παρητήρησεν ἐν τῇ κοιτίδι.

— Ἐἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν κόρην του, πᾶρτ' αὐτὸ καὶ δός του.»

Καὶ τῇ ἔδωκε ὀήλαστρον πλήρες γάλακτος.
— Ποῦ λέτε... μ' ἄφησ' ἐμένα... 'ς τὴν ὄργη τοῦ Θεοῦ... ἀλλὰ νὰ ἀφήσῃ καὶ αὐτὸ τὸ μωρό! ὑπέλαβε μετὰ φωνῆς βραβείας καὶ δεικνύων τὴν κοιτίδα. Προχωρήσας δὲ μέχρι τῆς θύρας, ἐπανῆλθε πάλιν καὶ μοι εἶπε:

— «Ἄχ! κύριε, δὲν τρώτε μ' εὐχαρίστησι τὸ ψαμί μας, καὶ ἔτυχε, καθὼς πάντοτε δά, νὰ μὴ ἔχωμε τίποτ' ἄλλο παρὰ ψαμί.

— Δὲν πεινῶ.

— Ἐζυμώσαμε τώρα καὶ πέντε ἡμέρας ψαμί ἔχομεν, ἄλλο τίποτα δὲν ἔχω νὰ σᾶς δώσω. Νὰ ἀνάψω τὸ σαμαβάρι, τί βγαίνει; τσάϊ δὲν ἔχει. Ἄληθεια, πᾶ' νὰ δῶ τί κάν' ἡ φοράδα.»

Καὶ ἐξελλθὼν ἔκλεισε τὴν θύραν.

Ἐρεψα πάλιν τὰ βλέμματά μου περὶ ἐμαυτόν, καὶ ἡ καλύβη μ' ἐφάνη ἐτι συνθρωποτέρα ἢ πότερον. Ὁσμή πικρὰ καπνοῦ ἐκράτει τὴν ἀναπνοήν μου ἐν τῇ λάρυγγι. Ἡ κοράσις ἴστατο ἀκίνητος κατὰ νεύουσα καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐκίνει τὴν κοιτίδα ἐπαναφέρονσα αἰδημόνως πρὸς τοὺς ὤμους τῆς τὸ βαθυμῆδον καταπίπτον ὑποκάμισόν τῆς, οἱ δὲ γυμνοὶ πόδες τῆς ἐκρέμαστο ἀκίνητοι.

— Πῶς σε λέγουσιν; τὴν ἠρώτησα.

— Οὐλίτα, ἀπεκρίθη ταπεινούσα ἐτι μᾶλλον τὸ περίλυπον πρόσωπόν τῆς.

Ὁ δασοφύλαξ εἰσῆλθε καὶ ἐκάθησε. Μετὰ στιγμήν δὲ σιγῆν εἶπε:

— Ἡ ἀνεμοταραχὴ ἔπεισε ἂν θέλατε ἐρχομαί μαζί σας ὡς τὴν ἄκρη τοῦ δάσου.»

Ἠγέρθη. Ὁ δὲ δασοφύλαξ ἔλαθε τὸ ὄπλον του καὶ παρητήρησε τὸ καψόλιον.

— Διὰ τί τὸ ὄπλον; τὸν ἠρώτησα.

— Ἐκεῖ πέρα κατὰ τὸ ρέμμα, καὶ ἔδειξε διὰ τῆς χειρὸς τὸ μέρος, κόθουν ξύλα, εἶπεν ἀποκρινόμενος μᾶλλον εἰς τὸ κύστηρόν μου βλέμμα ἢ εἰς τὴν ἐρώτησίν μου.

— Καὶ ἀπ' ἐδῶ τ' ἀκούεις!

— Ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἀκούω μακρύτερα.

Ἐξῆλθομεν ὁμοῦ. Ἡ βροχὴ εἶχε σταθῆ. Μακρὰν δὲ ἐφαίνοντο παμμεγέθη σύννεφα συνωθώμενα, ἐκ διαλειμμάτων ἤστραπτεν ἄλλ' ὑπεράνω ἡμῶν ὁ οὐρανὸς ἦτο βαλὺς κυκνοῦς, καὶ τινες ἀστέραι διεφαίνοντο διὰ τῶν ἀπερχομένων ὀμβροφόρων νεφελῶν. Ἐν τῷ μεταξύ αἱ περιφέρειαι τῶν καταβεβρεγμένων καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σειομένων δένδρων ἐφαίνοντο ἤδη ἀποτυπούμεναι ἐν τῇ σκιᾷ. Ὁ δασοφύλαξ ἐξέβαλε τὸν κοῦκκόν του καὶ ἐκυψέ πρὸς τὴν γῆν.

— Ἄνά, νά, εἶπεν ἐκτείνων τὴν χεῖρα πρὸς δυσμάς. Κυττάξτε 'ς τὴ ζωὴ σας τί νύκτα ἐδιάλεξαν!»

Ἐγὼ οὐδὲν ἄλλο ἤκουσα ἢ τὸν τριγμὸν τῶν φύλλων τῶν περὶ δένδρων.

τομοσ κ'. — 1885

— Καλά! καλά! προσέθηκε καὶ ἐπορεύθη νὰ φέρῃ τὸν ἵππον καὶ τὸν δίφρον μου. Ἐγὼ σὰς φτειάνω.

— Ἄρες τὸ ἄλογό μου, ἀκούεις; θέλω νὰ ἐλθω καὶ ἐγὼ μαζί σου εἰς τὸ ρέμμα, ἢ μού τὸ ἐπιτρέψῃς.

— Καλά, ἀπεκρίθη παρητιῶν τοὺς χαλινούς τοῦ ἵππου. Ἐτοί δὲ θὰ κάνωμε μιά μὲ τὸ χέρι μας καὶ ἢ τούς συλλάβωμε. Καὶ σὴν γυρίσωμε ἐρχομαί καὶ ἐγὼ ἔπειτα μαζί σας. Πῆμε.»

Καὶ ἐξεκίνησαμεν. Ἐκεῖνος ἐβάδιζε ταχέως, ἐγὼ δὲ καίτοι οὐχὶ τόσον ὠκύτους τὸν παρηκολούθουν ἀξίολογα. Δὲν ἠδυνάμην δὲ νὰ νοήσω πῶς ἠδύνατο νὰ κατευθύνεται μετὰ τσακύντης ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος. Ἐνίστε ἴστατο ἵνα κάλλιον βεβαιωθῇ τοῦ ἀκριβοῦς ἐκοπτεν ὁ πέλεκυς.

— ἀκούετε, ἀκούετε! ἄ! νὰ τώρα δὲ ἀκούσατε;

— Μὰ ποῦ;» ἀπεκρινόμεν ἐγώ.

Ἐκεῖνος δὲ ὑψῶν τοὺς ὤμους δὲν ἀπεκρίνετο.

Κατέβημεν εἰς χαράδραν τινά, ὅπου μ' ἐφάνη ὅτι ὁ ἄνεμος ἦτο ἐλαφρότερος, καὶ τότε ἤκουσα τακτικά κτυπήματα, καὶ τὰ διέκρινα καθαρῶς. Ὁ δασοφύλαξ μὲ παρητήρησε καὶ εἶσε τὴν κεφαλὴν χωρὶς νὰ εἶπῃ λέξιν. Ἐξηκολούθησαμεν δὲ τὴν πορείαν ἀνὰ μέσου πετειδῶν καὶ καθύγραν σκολύμων... κρότος παρητεταμένους καὶ ὑπόκωφος ἀντήχησε... . . .

— «Ἐπίπεσε τὸ δένδρον», εἶπεν ὁ δασοφύλαξ.

Ἐν τούτοις ὁ οὐρανὸς κατὰ μικρὸν ἐκαθαρίζετο, ἀλλ' ἐν τῷ δάσει δὲν ἠδύναστο νὰ διακρίνησ τρία βήματα μακρὰν.

Τέλος ἐξῆλθομεν τῆς χαράδρας.

«Σταθῆτ' ἐδῶ δά,» μοι εἶπε μετὰ φωνῆς βραβείας ὁ δασοφύλαξ. Καὶ κύψας καὶ κοκκῶν ὑψηλὰ τὸ ὄπλον ἐξηφανίσθη διὰ μέσου τῶν θάμνων. Προσεπάθουν νὰ ἀκούσω τι μετὰ πολλῆς προσοχῆς· ἀλλὰ δὲν μ' ἔβρινε ὁ συνεχῆς τοῦ ἀνέμου θόρυθος. Ἦκουσα ὅμως πολὺ πλησίον μου μικρὰ καὶ ξηρὰ κτυπήματα τοῦ πελέκεως, ἀποκόπτοντος τὰ κλαδιά τοῦ καταπεσόντος δένδρου· τροχαὶ ἀμαξίου ἔτριξαν, ἵππος ἐπταρμίσθη... . . .

«Ἄλλτ' 'ς τὸν τόπο!» ἀντήχησεν αἴφνης κερκυνοβόλος φωνή. Ἄλλη δὲ τις φωνή, ἀλλὰ θρηνώδης, προσεπάθησε νὰ ἀποκριθῇ, αἱ δύο φωναὶ συνεχύθησαν, καὶ ἔριε δεινὴ συνήθη.

— «Βοὲ τί μωρολογᾶς, τρελοκούφιαλο, τί μωρολογᾶς! ἀνέκραξεν ὁ δασοφύλαξ, ποῦ ἢ μού πᾶς;»

Ἐδραμον πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχοντο αἱ κρυγαὶ προσκόπτων ἀνὰ πᾶν βῆμα καὶ μετὰ δυσκολίας ἐφθασα εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ἐπὶ τοῦ κατὰ γῆς κειμένου δένδρου ὁ δασοφύλαξ εἶχεν ἀνατρέψῃ τὸν δύσμοιρον χωρικόν, τὸν εἶχεν ὑποκάτω του καὶ διὰ τῆς ζώνης του τὸν ἐδενεν ὀπι-

σθαγκωνα. "Επειτα ήγήθη, ανήγειρε και τον κλέπτην. "Ητο δε ούτος χωρικός κάθυρος, βρακένδυτος, έχων γενειάδα βυπαράν και συμπεφυμένην. "Αθλιον και έλεεινόν ιππάριον ιστατο πλησίον δύο τροχών και μιζς σνιδος.

"Ιδών με ο δασοφύλαξ δέν ειπε τίποτε και ο χωρικός δε έσιώπα, άλλ' έσειε την κεφαλήν στενάζων.

— « Απολύσε τον, ειπον εις το ούς του δασοφύλακος, και εγώ το πληρώνω το δένδρον. » Ούτε φωνήν ουτε ακράσιον.

"Ελαθε μόνον δια της άριστέρης χειρός τον χαλινόν του ίππου, έν ώ δια της δεξιής εκράτει τον κλέπτην από της ζώνης, και :

« Εμπρός, κόρακα! ειπε μετά τραχύτητος.

— 'Αμ' το τσεκούρι! το τσεκούρι! έτραχύλισεν ο χωρικός.

— Καλλ' έεις, γιατί να το αφήσωμε να χαθή, » και κύψας έλαθε τον πέλεκυν.

"Εξεκινήσαμεν προπορευομένων των δύο.

"Αλλά καθ' ύδον ήρχισε πάλιν ή βροχή, ήτις μετ' ου πολύ έγεινε βαγδαισιάτη, και τοιαύτη, ώστε μετά πολλού κόπου εφθάσαμεν εις την κολύβην. Ο δασοφύλαξ αφήκε τον ίππον έν τώ μέσω της αύλης άφ' ου εκλεισε την θύραν. "Εδeseen έπειτα τους κύνας, έφερε τον ατχμάλωτον εις την καλύβην, έχαλάρωσε τους δεσμούς της ζώνης του και τον απέθηκεν έν τινι γωνία. Η κόρη, ήτις είχαν άπακομηθή άφυπνισθείσα άνεκάθησε και παρετήρησε περι αύτην άναυδος και έντρομος. "Εκάθησα και εγώ.

« Μωρέ βροχή και κακό! ειπεν ο δασοφύλαξ τώρα δέν έχετε να πάτε πουθενά. Δέν το κόβετε λιγάκι δίπλα να ξεκουρασθήτε ;

— Εύχαριστώ.

— Θα τον έλθω να έξω, για να μη τον έχετε έδω μπροστά σας, ειπε δεικνύων τον χωρικόν, άλλα...

— "Ας τον, μη τον έγγίσεις. »

Ο χωρικός με παρετήρησε πλαγίως. "Εχον δ' εγώ ύποσχεθή κατ' έμαυτόν να μετέλθω πάσαν μου προσπάθειαν προς άπελευθέρωσιν του. Ο άτυχής ιστατο άκίνητος. Υπό την λάμψιν του φακρίου διέκρινα το όχρον και κατεσκληρός πρόσωπόν του, το άνήσυχον βλέμμα του, τα ισχνά του μέλη...

Η κόρη εξηπλώθη κατ' γής παρό τους πόδας ακριβώς του χωρικού, ο δασοφύλαξ εκάθησε πρό του τραπέζιου έχων το πρόσωπον έντός των χειρών του. "Εν τινι γωνία έτριζε γρύλλος... ή βροχή κατεμάστιζε την στέγην της καλύβης, και εισέδυσεν ένίστε εκ των κακώς προσηρμοσμένων φύλλων του παραθύρου. Πάντες δε έσιωπώμεν.

« Θωμά Κούσμιτσοι, ειπεν ο χωρικός δια φωνής ύποκόφου και άσθενούς, έ! Θωμά Κούσμιτσοι.

— Τι;

— "Ασε με να παγαίνω (ούδεμία άπόκρισις), άσε με να παγαίνω... ή πείνζ, καταλαβαίνεις, ή πείνα... άσε με να παγαίνω!

— "Αμ' σάς ξέρω εγώ, άπεκρίθη βραχείως ο δασοφύλαξ. "Αμα σάς άπολύσουν, που πάτε; ες την κλεισιά, ες την κλεισιά, δέν μπορείτε να ζήνετε χωρίς την κλεισιά!

— "Ασε με να παγαίνω, επανελάμβανεν ο άγρότης. Εέρεις, άχ!... ή έπιστάτης... άφανισμένοι... χαμένοι... άχ! άχ! άσε με να παγαίνω.

— Χαμένοι!... "Ετσι ε; και γι' αυτό πρέπει να κλέβητε;

— "Ασε με να παγαίνω, Θωμά Κούσμιτσοι, μη μας άποτελειώνεις... ή... αυτός σου... καταλαβαίνεις, μας γδέρνει... άχ! άχ! »

Και ο μεν δασοφύλαξ άπέστρεψε το πρόσωπον, ο δε χωρικός έφρικίσε, συνεστράφη ως υπό δεινού πυρετού καταληφθείς, ή κεφαλή του εκινείτο προς τα άνω και ή αναπνοή του ήτο λίαν έστεινοχωρημένη.

« "Ασε με να παγαίνω, επανελάμβανε μετά βλακώδους άπελπισίας, άχ! για το Θεό! άσε με... ή παρακαλέσω... την πείνα, άχ! το Θεό... καταλαβαίνεις... άχ! ή πείνα... να πεθάνης της πείνας. Να σ' άμώσω το Θεό, την πείνα, φωνάζουν τα παιδιά... καταλαβαίνεις... τι είναι να πεθάνης της πείνας... ξέρω και εγώ γιατί... άλήθεια...

— Μην κλέβεις... μην πα να κλέψης, σου το ειπαν εκατό χιλιάδες φορές.

— Το άλογάκι, το άλογάκι, εξηκολούθει ο χωρικός, μόνο αυτό έχω, άχ! συλλογισού, Θωμά, άχ!... άσε με να παγαίνω...

— Σου λένε, όχι... δε γίνεται, και εγώ είμαι δούλος, και θα δώσω λόγο, το δένδρο είναι κομμένο, δέν μπορούμε να σάς κακοσυνήξωμε.

— "Ασε με, άσε με να παγαίνω! Η ανάγκη Θωμά Κούσμιτσοι, ή ανάγκη, ή πείνα, άχ! καταλαβαίνεις... άσε με!..

— Μωρ' σε ξέρω γώ!

— "Αχ! άσε με!

— Τι κουτός που κάθωμαι και σου δίνω λόγο! Κάτσε αυτού ήσυχα, άλλως... ή! με ξέρεις... εγώ δε σηκώνω πολλά πολλά. Δέν ξεστραχώνωσαι να ιδής πως είν' έδω μέσα, ξένος άνθρωπος; »

Ο δούμορος εκλινε την κεφαλήν επί του στήθους. Ο δασοφύλαξ έχασμήθη, εσταύρωσε τους βραχίονας επί της τραπέζης και έπ' αυτών εκλινε την κεφαλήν του.

Και ή βροχή που να σταθή;

Αίφνης ο χωρικός ανωρθώθη, οι όφθαλμοί του έφλογίσθησαν και του προσώπου του ή χροιά ενεψυχώθη.

— Να λοιπόν, φάτέ μας! πνίχτέ μας! να άνεκραύγασεν έξω φρενών. Νά! μπόγια! λυσσα-

μένε! πιά αίμα χριστιανικό, πιά, έλα ντέ! έλα... (Ο δασοφύλαξ ύψωσεν όλίγον την κεφαλήν) τί κάθασαι; έλα... άντίχριστε, έλα... δέν άκούς; — Μεθυσμένος είσαι και βρίζεις έτσι; ειπεν εκπληκτος ο δασοφύλαξ, ή μπάζ και σου στριψε; — Μεθυσμένος! άπό 'κείνο που μ' έκέρασες... Μεθυσμένος... άχ! λυσσακμένε άχ! Οηρίο άνήμερο! αιμοθύρε!...

— "Α! μα θέλεις να σηκωθώ;

— "Ε, και τι με μέλει;... σόν πεθάνω ή μού πάρησ τ'λόγο μου, δέν το ξέρω τάχα; και χωρίς έλλογο ειμ' άνθρωπος χαμένος. Χτύπα με ντέ! σκότωσε με! ή πεθάνω που ή πεθάνω, άπό πείνα, άπό ζύλο, το ίδιο είναι. Κατά διαόλου όλοι τους; γυναίκα, παιδιά... εγώ... εγώ πρώτος. "Αμ' και σύ, έσύ... άχ! που ή μού πής! και σύ άπό 'κει ή περάσης!... »

Ο δασοφύλαξ ήγήθη. "Εγώ δε τον παρετήρουν μετά προσοχής.

— « Χτύπα ντέ! πνίξέ με, υπέλαθεν ο χωρικός μετά κραυγής δηλούσης τον έσχατον κίνδυνον. Χτύπα! χτύπα, έλα, χτύπα! »

Η κορασις ανωρθώθη αίφνης και εστάθη ένώπιον του δυστυχούς έξω φρενών.

— Σκαμπός! άνεφώνησε δια φωνής φοβεράς ο δασοφύλαξ προχωρών δύο βήματα.

— "Ιβλα, έλα, Θωμά, να σε χαρώ, εφώνησα προς τον δασοφύλακα, άπόλυσε τον, μη τον κτυπάς, ή σωπάση.

— Δέ σπαίνω εγώ! τι με μέλει και να σκάσω;... "Αχ! Οηρίο άνήμερο, άχ! λύκο λυσσακμένε... και θαρρείς τάχα πως και σύ δέν θα σκάσης... Στάσου λιγάκι και βλέπομε... Στάσου, στάσου!... »

Ο δασοφύλαξ απέθηκε τας χείρας επί των ώμων του χωρικού βιαίως... ώρησα εγώ εις βοήθειαν του δυστυχούς.

— « Σ τον τόπο σου, κύριε, κάθησε » εκράυγασεν ο δασοφύλαξ.

Περιφρονών εγώ την άπειλήν του προπαριακείασα τους μύς μου. "Αλλά μετά μεγίστης μου εκπλήξεως τον ειδον δια μιζς λύντα την ζώνην την σφιγγουσαν τας χείρας του χωρικού, και άφ' ου έχασε τον σκούφόν του μέχρι των όφθαλμών του, άνοιγοντα την θύραν και άπό του ώμου ώουόντα αυτόν έξω.

— « "Αμε ες το διάβολο και σύ και το άλόγο σου, άνεφώνησε. "Αλλά τέσσαρα τα μάτια σου να μη ξαναπέσης άλλη μα φορά ες τα χέρια μου. »

"Επανελθών δε εις το δωμάτιον έπορεύθη κατ' εθείαν και παρετήρησε τα δύο τέκνα του.

« "Ε! Θωμά, τώ ειπον τέλος, ξέρεις ότι μ' έκαμες να θαυμάσω και να χαρώ; Βλέπω ότι είσαι γενναίος άνθρωπος.

— "Ε! άς τάψωμ' αυτά, κύριε, ειπε ψυχράς

πως... μόνον το νού σας, να μην πητε τίπο τέ τίποτα. Τώρα το καλλίτερο που θα κάνω είναι να σας συνοδεύσω. Που να προσμένετε να σταματήσει ή βροχή! »

"Εντούτοις ήκούσθησαν τα βήματα του ίππου και ο κρότος των τροχών του άμαξίου του χωρικού και ο κρότος της πύλης της αύλης κλεισθείσης.

« "Ηάει! μ' άν ξαναπέση ες τα χέρια μου! » εψέθρησεν ο δασοφύλαξ.

Μετά ήμίσειαν ώραν ο Θωμάς μ' άπεχειρέτιζεν κατ' το άκρον του δάσους.

• "Εκ των του "Ρώσου Τουρνέιες)

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΔΡΕΣΔΗΣ

Το Ιωάννησαν

Β'

Το ιστορικό μουσίον, ως το όνομα αυτού δηλοϊ, περιλαμβάνει άντικείμενα συνθέμενα προς την νεωτέραν ιστορίαν—ιδίχ του Σαξονικού βασιλείου. Τα δε άντικείμενα ταύτα άνάκεινται εκεί ή διότι αυτά καθ' έαυτά είναι άξια προσοχής ως δείγματα παλαιάς τέχνης, ή διότι την ένικην ιστορίαν εκπροσωπούν, ή διότι άπλως και μόνον άνήκον εις πρόσωπα κατ' το μάλλον ή ήττον διάστημα.

Ούτως ή λίθοισι της εισόδου περιλαμβάνει ιδίχ επιποπονητικής ποικίλα και άληθώς έξοχα προϊόντα. Γράφεται κυκλικαί εκ γιγαντιαίου κορμού κυπαρίσσι άποκοπέσσαι και φιλοτεχνηθείσαι μετ' εξαίρετος λεπτής τέχνης, έν άναγλύφοις εικονίζουσαι σκηνάς παντοειδής του άνθρωπίνου βίου, προσελκύουσιν εύθως του επισκέπτου την εκτίμησιν, ως εκ της μελαψής αυτών στιλβηθόνος μάλλον προς όρειχαλκίνους άπίδας ή προς ξύλινα σκεύη προσομοιάζουσαι. Μικρά τραπεζία καλλωπισμού άνήκοντα εις Σαξονίδας βασιλισσας και βασιλοπούλας εκ κέδρου τελείως εξειργασμένα και πεποικιμένα διχ ψηφιδωτών εκ παντοειδών όστράκων και πολυχρώμων λίθων αποτελούντων ένδλωθελτικα συμπλέγματα, πολυσύνθετα εις σύρτας και θήκας και μικρά έρμάρια, ήκάνουν τον φθόνον πάσης φιλαρέσκου δεσποινίδος της σήμεραν. "Ενώ άφ' ετέρου όμολογώ ότι λίαν εύχαρίστως θα έγραφον τας γραμμάς ταύτας επί του θαυτίμου γραφείου, του ημοιάζοντος φρούριον άργυρότευκτον, έφ' ου Αύγουστος ο Ίσχυρός της Σαξονίας έγραψε τα έρωτικά αυτού γραμμάτια προς τας θελτικωτάτας των ύπηκόων του.

Ως γνωστόν ο ήγεμών ούτος φέρει το όνομα του Ίσχυρού διχ την έξοχον ρώμην του. Εύμάλακτα έγινοντο υπό τους χαλυθδίνους αυτού μύς τα δύο

έρυθρον και δλοκέντητον ως λαγούριον, εύρειν δέ τόνον, όσον αίθουσα εύπρεπούς οίκου, έλλειψασίδη τό σχήμα και έν είδει κίνου όρθούσαν τήν όσοφην. Η σκηνή αύτη είνε πολύτιμον λάφυρον τών Σαζώνων, άνήκε δέ είς τόν Καζαλή Μουσταζάν και έσυλήθη κατά τήν πολιορκίαν τής Βιέννης. Πληρούται τό έσωτερικόν της έξ όπλων άνατολικών, έν οίς γυατάγνια και χαντζάρια άργυρόχρυσα και τινα βίβλη Περωών τοζοτών. Ίσταται δ' επί άνδρεικέλου και αύτη ή έκ βυσσινοχρόου σηρικου στολή Πέρσου τυμπανιστου και φοιδωτοί θώρακες χρυσοπάρυφοι Σύρων και Καππαδόκων πολεμιστών. Και κατάκεινται σκυριώντα και κενά αύτά τά καζάνια του τούρκου μεγιστάνος, έν οίς έμπαγειρεύθησαν τά τελευταία του πρό της Βιέννης πύλαρια.

Τόν Διάδρομον τών έπιπέτων και έπποσκευών παρέρχομαι ταχύς. Πολύ όλιγον μ' ένδιαφέρουσι τά σάγματα τών παλαιών γερμανών και έτι όλιγώτερον ή συλλογή περριστήρων τής 16—18ης εκατονταετηρίδος. Ίσταται μόνον επί στιγμην πρό τών ξυλίνων εκείνων ύπων, έπισεσαγμένων ως έν ήμέραις έορτών επί Αυγούστου Β' ών τινες έντελώς παραμορφούμενοι έκ τών πολυχρώμων ύρασμάτων και τών μυριών κωδωνίσκων, και τών μεγάλων πτερών, άτινα συστρέφονται επί της ούρας και όρθούνται ως στέμμα επί του μετώπου, όμοιάζουσι μάλλον Έρυθροδέρμους πολεμιστάς τών Άμερικανικών έρήμων, ή άθίω φορτηγά. Άλλοίμονον! μέχρι τίνος έξικνεΐται ή άνθρωπίνη ματαιότης και μάλιστα ή βασιλική!...Τό μάλλον άξιον προσοχής άναμφιρήτως, άπλοών άλλως τε και εύπρεπές μετάξυ τώσων θεατρικών, είνε τό βυσσινόχρουν βελούδινον έπίπιον του Ναπολέοντος κατά τήν μάχην τής Δρέσδης.

Έν τή τελευταία Σαματία τών ένδύματων πολλά ύπάρχουσι, πρό τών όποίων άδύνατον νά μή ένδιατρίψη τις επί στιγμην, μεθ' έλην τήν κόπωσιν, ήν αισθάνεται έκ τών τώσων, όσα μέχρι τούδε περιήλθε και είδε. Έκτός τών γυναικείων και άνδρικών στολών εύγενών τής 17ης και 18ης εκατονταετηρίδος, εκτός τών καρδιναλικών τιαρών και τών στολών, δι' ών μετεμφιέννυτο Αυγουστος ό Ίσχυρός, εκτός τών βαπτιστικών σπαργάνων αυτού τούτου, εκτός του τριπτύχου πίλου του μεγάλου Πέτρου και τινων ξυλογλυμμάτων του αυτού, ή συλλογή τών ύποδημάτων διά τόν πλούτον και τήν πρωτοτυπίαν αύτης κινεί τό ένδιαφέρον ίδια. Έκει και κρούεζα γαλλικά, εκει και έμβάδες τεράστιαι έλβετικά, εκει και άρχαία γερμανικά ύποδήματα προτεινόντα βύγγας ως τό του χάρου, εκει και έπισήμων τινων ποδών περιθλήματα. Και δή της Μαρίας Θηρασίας τά μετάξιν σκαρπίνια, και του Μυρά τό κομμά της ίππασίας ύποδήματα και τινος έξόχου παρισινής χορευτριάς τά μοναδικά διά τήν σμικρότητα και τήν χάριν του σχήματος, περικλείον-

τα θεβχίως πόδες ουχί μείζονας ή τά μικρά εκεινυ δίπυρα τής βασιλλίης. Έντός ιδίου διαχωρίσματος εκτίθενται τά ύψηλά ύποδήματα άτινα έφερον ό Ναπολέων έν τή μάχην τής Δρέσδης και τά χρυσοκέντητα σκαρπίνια άτινα έφερον οαυτός άλλιν ότε έστέρθη άυτοκράτωρ.

Ήμην ήδη παρά τήν έξυδον και ήτοιμαζόμεν ν' άπέλθω, ότε τελευταίον θέλημα πρός τό μέγα έρμάριον εκείνο, όπερ δύναιται νεκροταφείον ύποδημάτων νά κληθή, με έκράτησε πρός στιγμην. Πλησίον τών τής Παρισινής χορευτριάς δύο άλλα έντελώς αντίθετα παρέκειντο, μαύρα, πλατέα και χυμηλά. Άλλ' ήσαν τόσον έγγύς τών κομψών γειτόνων των και ούτω τειθειμένα, ως νά έβάδισαν μόνα των και ήλθον εκει. Έβραίνοντο δέ τρόπον τινά προστριβόμενα και θωπεύοντα έρωτοτρόπως τά χροσεικά ύποδήματα και εκράτουν άνοικτά τά πλατέα στόματά των ως νά έχαστον διαρκώς πρό της γειτονικής χάριτος και κομψότητος. Έκυψα ν' άναγκώσω τό όνομα του κατοχου—ήτο Κάντιος ό φιλόσοφος...

Όταν έξήλθον είς τήν όδον μετά δίψης έρρόφησα τόν έλεύθερον άέρα, και περ θολόν και όμιχλώδη. Μοι έφαινετο ότι έντός τριών ώρών είχον ζήση τριών αίωνων βίον εϊρκτής και τά άναριθμητα και άνόμοια εκείνα άντικείμενα, άτινα είχον καρέλθη πρό τών όφθαλμών μου έν μιξ στιγμην, συνειγινυντο τερατωδώς και έκορέννυσον τήν καρδίαν και κατετυράνουν διά της συγκεχυμένης άναμνήσεως τήν άλγούσαν κεφαλήν μου. Άναγράφω τάς σημειώσεις μου ταύτας, άν μεταδώσω είς τόν άναγνώστην μέρος τής τερατώδους συγχύσεως, ήν έγώ αύτός άπεκόμισα, είθε νά μή μεταδώσω άμα ούδε της καρδιάς τόν κόρον ούδε τό άλλος της κεφαλής.

Δ*

ΚΙΝΑΙ ΓΟΡΑΙΜΟΣ Η ΥΓΙΕΙΝΗ

Διαπρεπείς βιολόγοι, έν οίς και ό Έρβερετ Σπένσερ, ισχυρίσθησαν ότι μάλλον βλάπτουσιν ή ωφελούσι τήν άνάπτυξιν του άνθρωπίνου γένους τά κατά τών νοσημάτων προφυλακτικά μέτρα, και έπομένως ότι είναι περιττή και ή έξερευνώσα και διδάσκουσα ταύτα έπιστήμη, ή υγιεινή διότι, λέγουσι, διά τούτων πολλοί ασθενικοί διατηρούνται είς τήν ζωήν και καχεκτικούς γεννώσιν άπογόνους, έν ώ άλλως θά άπέθνησκον και αϊ άρρωστικα αύτων δέν θά διηγωνίζοντο διά της κληρονομίας. Σχεδόν δέ πάντες πιστεύουσιν, ότι κατά τούς παλαιούς χρόνους, ότε οί άνθρωποι δέν έζων μεθ' όσης νυν εύμαρείας, ότε και ό υματισμός και ή τροφή αύτών δέν ήσαν όσον σήμερα ένλεκτά και έπαρκή, οί τότε ζώντες και μακροβιότεροι και βρωμαλεώτεροι ήσαν. Η ήλικία

του Μαθουσαλα και ή άλλή του Γολιάθ, άγνωστα και άπίστευτα νυν, ήσαν τότε δυνατά, διότι οί άνθρωποι ήσαν έσκληραγωγημένοι και ουχι εκτεθηλυμένοι, ως σήμερα.

Η γνώμη όμως αύτη δέν βασιζεται είς θετικώς παρατηρήσεις, άλλ' είς κενάς εικασίας, είς τήν ιδιότητα εκείνην τής ήμετέρας φαντασίας, ήτις τά άπαιτέρω κείμενα παρίστησι πάντοτε μείζονα και ώραιότερα τών πλησίον. Το όμμα της φαντασίας λειτουργεί αντίθετως, και ουχι ως οί όφθαλμοί του σώματος, οί όποιοί βλέπουσι τά πλησίον μείζονα τών μακρινών άντικειμένων. Αύτός ό Όμηρος παρεσάγει τόν γηραιόν Νέστορα, λέγοντα ότι ούτε είδεν ούτε θά ίδη τοιούτους άνδρας, όποιοί οί της προτέρας γενεζης. ό δέ Όράτιος λέγει ότι ό πρεσβύτες είναι πάντοτε ύμνητής τών παρελθόντων χρόνων, Laudator temporis acti. Αίτια δέ τούτου είναι ότι τό παρόν άντιλαμβάνομεθα όλοσχερώς έν τή γυμνή πραγματικότητι αυτού, έν ώ πολλά του παρελθόντος άναπλάσσομεν πρό πάντων διά τής φαντασίας. Ουδεις δέ πιστεύομεν θά έμεινεν εύχαριστημένος, άν ήτο δυνατός νά άναγκασθί νά ζήση άπαρραλλάκτως, ως οί πρό δύο ή τριών αίωνων ήμοιοί του. Οσακίς ύποπέση τυχόν είς τάς ήμετέρας αισθήσεις άλλήδες τι και πραγματικόν άντικείμενον έκ τών άρχαιοτέρων χρόνων, εκπληττώμεθα πάντοτε διότι εύρίσκομεν αυτό πολλήν διάφορον και ουχι όποιον τό έφαναζόμεθα.

Όπόσον σθεναρούς φαντάζονται οί άναγνώσται του Όμήρου τούς πρό της Τροίας ήρωας! Και όμως άν λάθωμεν είς χείρας ξίφος τι τών Μυκηναίων, θά ιδώμεν μετ' άπορίας ότι ή λάβή αυτού είναι πολύ μικρά, ότι ή πλάμη τών ήρώων εκείνων δέν ήτο όσον ή ιδική μας μεγάλη.

Ο Τάκιτος διδάσκει ήμās, ότι οί Ρωμαίοι έθαύμαζον τό μέγεθος του σώματος τών άρχαίων Γερμανών, και έκ τούτου κατανοούμεν διατί οί Ρωμαίοι αυτοκράτορες προετίμων ως έπιλέκτους δπλίτας τούς Γερμανούς. Δέν άναφέρει μόν ό Τάκιτος όπόσον άκριβώς ήτο τό μέγεθος του σώματος τών Γερμανών, άλλ' ύποδεικνύει μόνον ότι ήσαν ύψηλότεροι τών Ίταλών. Άν δέ παρατηρήσωμεν τά πτώματα, όσα νυν άνευρίσκονται υπό τήν κατακαλύψασαν τήν Πομπηϊαν ήφαιστειον τέφραν, και ιδώμεν ύπόσον μικροί τό σώμα ήσαν οί τότε κάτοικοι της Ίταλικής εκείνης πόλεως, όμολογούμεν, ότι εύλόγως έπρεπε νά θεωρώσιν ως γίγαντας τούς Γερμανούς, και άν δέν ήσαν όσον οί σημερινοί εύσώματοι.

Ίδιως τούς έπίποτας τών μέσων αίωνων φαντάζονται οί πολλοί, ως υπερέχοντας τών νυν άνθρώπων κατά τό μέγεθος του σώματος και τήν σωματικην βώμην άλλ' έξετάζοντες τάς πανο-

πλίας τών τότε χρόνων, πειθόμεθα ότι τό σώμα τών συγχρόνων άνθρώπων ούδαμώς έσμικρύνθη ή έλεπτύνθη. Έγώ αύτός θαύμασα, ότε έν Μελίτη ποτέ είδον τάς έν τινι αίθούση του διακητηρίου εκτεθειμένας πανοπλίας τών Ροδίων ή Μελιταίων ίπποτών, πανοπλίας μαρτυρούσας ότι οί ήρωες της έν Ναυπάκτω ναυμαχίας ήσαν μόν άγαθοί μαχηται, άλλά και μικροί τό δέμας. Άνεκοίνοσα τόν θαυμασμόν μου είς τόν ύπάλληλον, όστις είχε τήν καλωσύνην νά με συνοδεύση και εκείνος μοι διηγήθη περιστατικόν τι, έπικυρουν τήν άκριβειαν της παρατηρήσεως ταυτης.

Κατά τήν είς τόν θρόνον άνοδον της βασιλείας Βικτωρίας, μοι είπε, τή 1837, οί Σκότοι εύπατρίδαι ήθελήσαν νά πανηγυρίσωσι τό γεγονός διά συμπόσιον μετρημεμένων οί συνδαιτυμόνες ύφειλον νά φέρωσιν ένδύματα τών χρόνων της Μαρίας Στουάρτης. Χάριν της ιστορικης άκριβείας συνέλεξαν τά έν τοίς παλαιαίς Σαυτικοίς οικίαι σωζόμενα ένδύματα τών προγόνων. Άλλ' οί Σκότοι εύπατρίδαι της δεκάτης ενάτης εκατονταετηρίδος, άνδρες και γυναίκες, πειραθέντες νά φορέσωσιν αύτά έξεπλάγησαν σφόδρα ίδόντες, ότι οί πρόγονοί των κατά τήν δεκάτην έκτην εκατονταετηρίδα ήσαν βραχύτεροι αύτων τό σώμα και λεπτότεροι.

Έν τοίς χρόνοις ήμών ή ανατόμος Τείδεμαν ύπέθεσε ότι ή δύνατο νά άποδειχθί, ότι ένεκα τών κατά τήν γαλλικην επανάστασιν επί Ναπολέοντος του Α' αίματηρών πολέμων, έν οίς τόσαι εκατοντάδες χιλιάδων βρωμαλέων άνδρών έφονεύθησαν και τούτου ένεκα ηύξησεν ή πληθύς τών έχόντων σωματικά έλαττώματα, τών άνικάνων είς στρατεύσειν, ή έπειθοίσα γενεά ήτο ύποδεεστέρα της πρό αύτης. Άλλ' αϊ έρευναι, ας έπίσησ, δέν έβεβαίωσαν τήν ύπόθεσιν αυτού. Έπίσησ διάσημος ανατομικός και έμβρυολόγος Θεόδωρος Βίσοφ, συνεχίσας έν Μονάχω τάς έρεύνας του διδασκάλου και πενθερού του Τείδεμαν, επί τής βάσει ιδίως έπισήμων άπογραφών τών στρατολογικών γραφείων της Πρωσίας, της Βαυαρίας και της Γαλλίας, δέν κατέληξε και ούτος είς τό συμπέρασμα, ότι οί επί Ναπολέοντος πόλεμοι κατέστησαν τούς Γερμανούς και τούς Γάλλους ύποδεεστέρους τό σώμα τών πρό αύτων.

Τό αύτό συμπέρασμα προκύπτει και περί της Ονησιμόττητος και του μέσου όρου της διαρκείας της ζωής, έφ' όσον έχομεν πρός έξέτασιν του θέματος τούτου άσφαλή άπογραφικά διδόμενα. Σπουδαίως διεφώτισε τό ζήτημα τούτο διατρός Γρηγάρου, ότε έν Άγγλίξ οί πολέμοι του έμβολιαστού ισχυρίζοντο, ότι οί άνθρωποι ήσαν μακροβιώτεροι πριν, ότε έδηλητηριάζετο διά της διαμελίδος τό αίμα τών έμβολιαζόμενων. Ο Γρηγάρου έμελέτησε τούς προσηφοριτάτους πρός τούτο άπογραφικούς πίνακας του Λονδίνου. Διότι εί και πυρ-

καταί ἀπετέφρωσαν πολλάκις τὸ Λονδίνον, ὅμως διεσπύθησαν πάντα τὰ βιβλία τῶν ἐκκλησιῶν, ἐν οἷς κατεγράφοντο αἱ γεννήσεις καὶ οἱ θάνατοι. Ἐξέ- τήσας λοιπὸν ὁ Γρηγγάου ἀνὰ μίαν δεκαετηρίδα τοῦ δεκάτου ἐβδόμου, δεκάτου ὀγδόου καὶ δεκά- του ἐνάτου αἰῶνος κατέληξεν εἰς τὰ ἐπόμενα πο- ρίσματα·

Ἔτη	Πληθυσμὸς τῶν κατοίκων κατὰ προσέγγισιν.	Θνησιμότης ἐπὶ χιλίους
1681-1690	530000	42
1746-1755	650000	36
1846-1855	2300000	25

Κατὰ ταῦτα ὁ μέσος ὄρος τῆς διάρκειας ἦτο· τὸν 17' αἰῶνα 23 ἔτη 8 μῆνας. τὸν 18' " 27 " 8 " τὸν 19' " 40 " —

Ἐκ τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος ἐξήτασεν ὁ Γρηγγάου τὴν δυστυχιστέραν δεκαετηρίδα, καθ' ἣν συνέπεσαν δύο ἐπιδημιαὶ χολέρας, ἡ τοῦ 1849 καὶ ἡ τοῦ 1854· σήμερον ὅμως ὁ μέσος ὄρος τῆς διάρκειας τῆς ζωῆς ἐν Λονδίῳ ὑπολογίζεται 46 ἔτων, ὅ ἐστι διπλάσιος ἢ κατὰ τοὺς εὐδαίμονας παλαιούς ἐκείνους χρόνους ἅτε ἡ δαμκλῆς ἦτο ἄγνωστος.

Ἐκ τούτων ἔπεται ὅτι ἡ ὑγιεινὴ ἀδιαφοροῦσα πρὸς τὰς κατ' αὐτῆς μεμψιμοιρίας, πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ μελετῶσα καὶ ἐξευρίσκουσα τρόπους ἀποτροπῆς τῶν νοσημάτων. Διότι οὗτοι δὲν δια- τηροῦσι μόνον τοὺς καχεκτικούς εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀκαίους τὸ σῶμα πολλαπλα- σιάζουσι καὶ ἐπιρρύνουσιν. Ὡς ἡ πολιτικὴ οἰ- κονομία εἶναι ἡ ἐπιστήμη τῆς οἰκονομίας τοῦ πλούτου, οὕτω καὶ ἡ ὑγιεινὴ εἶναι ἡ ἐπιστήμη τῆς οἰκονομίας τῆς υἰείας. Εἶναι δὲ καὶ ἡ ὑγίεια πλοῦτος μέγας βεβαίως οὐχὶ καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, διότι ὀφείλομεν καὶ ζῶν καὶ ὑγίαιον νὰ θυσιάζωμεν ὑπὲρ τῶν ὑψίστων ἰδεωδῶν ἀγαθῶν, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς φιλοπατρίας· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔχοντες πρὸ ὀρθολογῶν, πρέπει νὰ συναρι- θμῶμεν τὴν ὑγίαιον ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγαθοῖς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ φροντίζωμεν ὅπως οὐ μόνον δια- τηρῶμεν αὐτό, κληροδοτήθῃ ὑπὸ τῶν γονέων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ πολλαπλασιάζωμεν, ἐφ' ὅσον δυνάμεθα.

(Max von Pottenkofer) II.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἄγγλος γεωλόγος ἐδημοσίευσεν ἐν τινὶ τῶν τε- λευταίων φύλλων τῆς Γεωλογικῆς Ἀποθῆ- κῆς (Geological Magazine) ἄξιον πολλοῦ λόγου πρα- γματικῶν περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ ἔγγιστος θερμότης εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῇ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ φύσις τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς, λέγει, δὲν διευκρι- νήθη ἐτι· πολλοὶ γεωλόγοι εἰκόσασιν ὅτι τὸ ἔνδον τῆς γῆς εἶναι βυσσὸν ἐν μέρει, διότι τὸ ὑπὸ τὸν φλοι- ον τῆς γῆς βυσσὸν ἐδράζεται ἐπὶ στερεῷ πυρρήσῃ. Ἄν οἱ συχνότερον τὸν χειμῶνα ἢ τὸ θέρος συμβαί-

νοντες σεισμοὶ μόνον λόγον ἔχουσι τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως, ἢ ἔνεκα καθίσταται δυνατὴ ἐκρηκτικὴ μέρους ἀναλόγου τοῦ ἔνδον τῆς γῆς βυσσῆς, ἀποδείκνυται ἐκ τούτου ὅτι ὁ φλοιὸς τῆς γῆς εἶναι λιπτέτατος. Ὁ συγγραφεὺς φρασεῖ, ὅτι ἡ θερμοκρα- σία τοῦ ζέοντος ὕδατος ὑπάρχει εἰς βάθος οὐχὶ τόσο μείζον, ὅσον ὑποτίθεται ἐκ τῆς ἀναλογίας τῆς θερμοκρασίας ἐν τοῖς ἀρτεσιανοῖς φράκτιν, ἢ τοῖς τρισχιλίων μέτρων Ὡς δὲ ἐτελειοποιήθη σήμερον ἡ μηχανικὴ, δὲν εἶναι ὀρθολογὸν νὰ σκαφῇ φρέαρ τοσοῦ- του βάθους. Νῦν πρὸς ἐπιστημονικὰς σκοποὺς σκά- πτουσιν ἐν Σγλαδεβέχ φρέαρ, ὅπερ ἐφθασεν εἰς βά-θος 1392 μέτρων· εἰς δὲ τὸ βάθος τοῦτο τὸ εἰδικὸν θερμόμετρον δεῖκνυσι θερμοκρασίαν 40 βλημῶν τοῦ ἑκατοσταδύμου. Ἄν προχωρήσῃ ἡ σκαφὴ εἶναι δυ- νατὸν νὰ φθάσωμεν μέχρι τῆς λάβας. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἴσως φαίνεται νῦν τολμηρὸν, ἀλλὰ δὲν ἀπέχει πολὺ ὁ χρόνος, λέγει ὁ Ἄγγλος γεωλόγος, καθ' ὃν ἂν ἀνακαταβῶμεν νὰ ἀνακαλύψωμεν τοὺς τρόπους, δι' ὧν δύναται νὰ παρχθῇ θερμότης, ἄνευ καυσίμου ὕλης.

II Ἄγγλικὴ Ἐφημερὶς Θάλασσα (the Sea) ἀναφέρει παρατηρήσεις περιεργότατας φαινόμενων ἀντικειμένων ἀντικρως εἰς τὸν φυσικὸν νόμον τῆς ἐμ- φύτου ὀσμῆς πάντων τῶν ὄντων πρὸς αὐτοσυντηρησίαν. Ἀρχομένου τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ 1879 τῆς ἀ- ρέγκης καὶ τῆς ἀθερίας, πᾶς διερχομένης διὰ τοῦ πόρου τοῦ κλυμμένου Deal Roads προσέβαλεν ἐπιδημία αὐτοκτονίας. Οἱ ἰχθύς οὗτοι ἐξεδράζοντο εἰς τὸν πύγαλόν, ἐν Βάλμπερ, κατὰ μυριάδας ἀναρι- θμητῶν ὅστε οἱ ἀλιεῖς ἀποκμώντες νὰ συλλέγωσιν αὐτούς ἀφῆκαν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς μέγα πλῆθος, ὅπως τὸ συναθροίσωσιν οἱ βοιλόμενοι τῶν κατοίκων. Πρὸ τι- νων δ' ἐτῶν παρετηρήθη ἐπίσης ἐπιδημία αὐτοκτονίας εἰς τοὺς νορθηγικῶν ἀρσεναίους μύς. Ἐν Ἀφρικῇ ὠρθθη- σαν σμήνη μυρμηκῶν κατ' εὐθείαν χωροῦντα εἰς βέρυμα- τα ποταμῶν, ὅπου κτεθρόχθιζον αὐτοὺς ἰχθύς. Μύες κατὰ μυριάδας μετανίστανται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, νυκθήμερον ὁδοποροῦντες καὶ δεκαετιζόμενοι καθ' ὅδον ὑπὸ ὀρνέων καὶ θηρίων. Πρὸ τινων ἐτῶν ἐν Seychelles χελῶναι συναπεφάσισαν, φαίνεται, νὰ με- τακτῶσιν ὅπως καταστρέψωσι τὴν ζωὴν των εἰς τὴν ἀπέναντι τοῦ λιμένος νήσον, καὶ νηχόμενοι διέπλευ- σαν τὴν μετὰξὺ θαλάσσης. Προήρχετο τοῦτο ἐκ μα- νίας ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς νόσου; Ἐπίσης παρετηρήθη- σαν ἀναριθμητὰ σμήνη χρυσαλίδων κατὰ πυκνὰ νέφη ἀφιπτάμενα ἐκ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὸ ἀνοικτὸν πέ- λαγος, ἐν ᾧ ἦτο παντελῶς ἀδύνατον νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν ἀπωτάτην ἀπέναντι ἀκτῆν. Ἡ ταῦτα γράφουσα ἐφημερὶς προτίθησιν ὅτι τὰ φαινόμενα ταῦτα εἶναι ἀνεξήγητα, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἡ αἰτία, ἢ φέρουσα τοιαύτας παραδοξοτάτας αὐτοκτονίας.

Ὁ μικρὸς Γιάγκος εἶναι ἐνθουσιασμένος μετὰ τοὺς μολυβδίνους στρατιώτας, τοὺς ὁποίους τοῦ ἐχάρισεν ὁ πατὴρ του. Ἄλλ' ὁ ἐνθουσιασμός του ἠλαττώθη ἐπαι- σθητῶς, ὅτε εἶδε νὰ διέρχεται πρὸ τῆς εἰκίας του σύν- ταγμα στρατιωτῶν, διότι ἦσαν μεγαλύτεροι καὶ ὠ- ριότεροι.

Μπικμπά, λέγει εἰς τὸν πατέρα του, βλέπων ζηλοτύπως τοὺς διερχομένους, αὐτοὶ οἱ στρατιῶται εἶναι ἀπὸ μεγαλύτερο κοῦτι;

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1885 — 261.